

Mestna občina Maribor
MESTNA UPRAVA
Oddelek za gospodarske dejavnosti
2000 Maribor, Ul. heroja Staneta 1

INFORMACIJA O
MARIBORSKEM GOSPODARSTVU
za leto 1999 in 2000

Maribor, 30. marec 2001

VSEBINA:

UVOD

1. STRUKTURA MARIBORSKEGA GOSPODARSTVA
2. POSLOVNI REZULTATI po zaključnih računih v letu 1999
3. BLAGOVNA MENJAVA S TUJINO
4. LIKVIDNOST
5. STEČAJI
6. ZAPOSLENOST IN BREZPOSELNOST
7. UKREPI LOKALNE SKUPNOSTI ZA HITREJŠI RAZVOJ MALIH IN SREDNJIH PODJETIJ

UVOD

Oddelek za gospodarske dejavnosti Mestne občine Maribor je že v preteklih letih pripravil podobna gradiva za sejo Mestnega sveta Mestne občine Maribor:

- v juniju 1998 je bila obravnavana informacija o mariborskem gospodarstvu za leto 1996 in 1997 ter program aktivnosti, ki je vključeval predstavitev povzetka Strategije razvoja malega gospodarstva¹ in v sodelovanju z različnimi institucijami tudi predloge za izboljšanje gospodarske situacije v Mariboru (med drugim je bila predlagana ustanovitev Sklada za razvoj in usposabljanje človeških virov in Garancijski sklad);
- v novembru 1999 je bila obravnavana informacija o mariborskem gospodarstvu za leto 1998 in prvo polovico leta 1999 ter program aktivnosti, ki jih vodi Oddelek za gospodarske dejavnosti MO Maribor z namenom podpore razvoju mariborskega gospodarstva,
- na podlagi sklepa 10. seje Mestnega sveta Mestne občine Maribor dne 8. 11. 1999, je bilo pripravljeno gradivo »Informacija o programih aktivnosti institucij za spodbujanje tehnološkega in gospodarskega razvoja v Mariboru«, ki ga je Mestni svet Mestne občine Maribor obravnaval v mesecu maju leta 2000.

V pričujoči informaciji o stanju mariborskega gospodarstva v letu 1999 in 2000 smo poizkušali na osnovi razpoložljivih podatkov prikazati kar največ kazalcev poslovanja in strukturo mariborskega gospodarstva. Vir podatkov so bile različne publikacije, ki jih izdajajo Statistični urad Republike Slovenije, Agencija za plačilni promet, Republiški zavod za zaposlovanje, Gospodarska zbornica Slovenije, pomagali pa smo si tudi z informacijami objavljenimi v strokovni literaturi oz. pridobljenimi s strani strokovnih institucij. Tokrat je v gradivu predstavljen tudi povzetek Projekta o opredelitvi sistema spodbud lokalnih skupnosti za izbrane ciljne skupine malih in srednjih podjetij. V projektu so analizirani pripravljene državni strateški dokumenti za področje malega gospodarstva, opisane pomoči iz EU in Antibirokratski program. Glede na ugotovitve analize in glede na sprejeti proračun MO Maribor za leto 2001 so predstavljene možne dodatne aktivnosti za pospeševanje razvoja malega gospodarstva in podjetništva v Mariboru v letu 2001.

1. STRUKTURA MARIBORSKEGA GOSPODARSTVA

¹ Predlog razvojne strategije malega gospodarstva v Mariboru je pripravila Mariborska razvojna koalicija.

Po podatkih Statističnega urada RS² je bilo v mariborski občini konec leta 1999 registriranih 8.589 poslovnih subjektov, na dan 31. 12. 2000 pa 8.121 poslovnih subjektov. V primerjavi s podatki za celotno Slovenijo se je zmanjšal delež gospodarskih subjektov, povečal pa se je delež zavodov, organov in organizacij.

Tabela 1: Registrirani poslovni subjekti v Poslovnem registru Slovenije

Poslovni subjekti	31. 12. 1999			31. 12. 2000		
	MOM	RS	Delež v RS	MOM	RS	Delež v RS
Poslovni subjekti skupaj:	8.589	145.602	5,9%	8.121	140.630	5,8%
• gospodarski subjekti – pravne osebe	3.917	56.473	6,9%	3.269	49.291	6,6%
• gospodarski subjekti – fizične osebe	3.635	65.436	5,6%	3.686	66.426	5,5%
• zavodi, organi in organizacije	1.037	23.693	4,4%	1.166	24.913	4,7%

V primerjavi z letom 1999 se je število gospodarskih subjektov-pravnih oseb MO Maribor v letu 2000 zmanjšalo za 16,5%, število gospodarskih subjektov-fizičnih oseb se je povečalo za 1,4%, število zavodov, organov in organizacij pa je višje za 12,4%. Glede na razvrstitev po Standardni klasifikaciji dejavnosti je bilo leta 2000 v Mariboru največ gospodarskih subjektov na področju *Trgovine, popravil motornih vozil in izdelkov široke potrošnje* (1.412 pravnih oseb, 816 fizičnih oseb), sledi področje *Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve* (763 pravnih oseb, 726 fizičnih oseb), na 3. mestu pa so *Predelovalne dejavnosti* (406 pravnih oseb, 594 fizičnih oseb).

Konec leta 1999 je po podatkih Agencije za plačilni promet-Podružnica Maribor³ imelo odprte žiro račune 4.240 pravnih oseb⁴, od tega je bilo aktivnih 3.285 pravnih oseb. Zaključne račune za leto 1999 je oddalo 2.331 družb, ki so z 38.417 zaposlenimi delavci ustvarile 473.059 mio SIT prihodkov. Med temi družbami je 2.168 kapitalskih družb, 127 osebnih družb in 36 drugih zavezancev (zavodi, javni zavodi, podružnice tujih podjetij itd). V tabeli 2 je prikazana struktura mariborskega gospodarstva, ki temelji na podatkih zaključnih računov za leto 1999, ki so jih družbe predložile APP-Podružnici Maribor.

Tabela 2: Razvrstitev družb MOM po velikosti z vidika števila družb, števila zaposlenih, sredstev ter prihodkov v letu 1999

Velikost	Gosp. družbe		Zaposleni		Prihodki		Sredstva	
	število	delež v %	število	delež v %	znesek v mio SIT	delež v %	znesek v mio SIT	delež v %
majhne	2.113	90,7	8.108	21,1	101.421	21,4	96.840	13,5
srednje	152	6,5	8.012	20,9	110.670	23,4	99.783	14,0
velike	66	2,8	22.297	58,0	260.968	55,2	519.106	72,5
SKUPAJ	2.331	100	38.417	100	473.059	100	715.729	100

Vir: APP Podružnica Maribor - Informacija o poslovnem izidu, sredstvih in obveznostih do virov sredstev gospodarskih družb v MOM za leto 1999

² Statistične informacije, SURS - Poslovni subjekti št. 37/2000 in št. 46/2001

³ APP-Podružnica Maribor – Register imetnikov računov na dan 31. 12. 1999

⁴ Od 11. 9. 2000 lahko novoustanovljene pravne osebe odprejo račun ali pri APP ali pri banki. Na dan 31. 12. 2000 je imelo pri Agenciji odprt žiro račun 3.576 pravnih oseb, od 11. 9. 2000 do konca leta 2000 je plačilni promet na banke preneslo 135 pravnih oseb.

Z vidika velikosti gospodarskih družb se je v primerjavi z letom 1998 povečal delež srednje velikih podjetij (leta 1998 jih je bilo 122 oz. 4,7% vseh podjetij). Velika podjetja, čeprav predstavljajo le slabe 3% vseh gospodarskih družb mariborske občine, imajo še vedno vodilno vlogo, saj zaposlujejo 58% vseh delavcev, ustvarijo 55% vseh prihodkov in imajo 72,5% vseh sredstev mariborskega gospodarstva. Na pomenu pa vse bolj pridobivajo majhna podjetja, ki številčno prevladujejo (90,7%) in zaposlujejo petino vseh delavcev. Njihovi prihodki pomenijo 21,4% vseh prihodkov, sredstva teh podjetij pa 13,5% vseh sredstev mariborskega gospodarstva.

Tabela 3: Razvrstitev družb po področjih SKD z vidika števila družb, prihodkov, zaposlenih in sredstev v letu 1999

Standardna klasifikacija dejavnosti	Gosp. družbe		Prihodki		Zaposleni		Sredstva	
	število	delež v %	znesek v mio SIT	delež v %	število	delež v %	znesek v mio SIT	delež v %
A Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	17	0,7	3.594	0,7	401	1,0	6.166	0,8
B Ribištvo	1	0,0	334	0,1	32	0,1	228	0,0
C Rudarstvo	3	0,1	1.524	0,3	298	0,8	601	0,1
D Predelovalne dejavnosti	296	12,7	134.147	28,4	12.255	31,9	108.005	15,1
E Oskrba z elekt., plinom, vodo	6	0,3	41.425	8,7	1.706	4,4	303.283	42,4
F Gradbeništvo	129	5,5	34.376	7,3	3.106	8,1	41.511	5,8
G Trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov šir. porabe	959	41,2	134.695	28,5	5.510	14,3	91.656	12,8
H Gostinstvo	54	2,3	6.837	1,4	854	2,2	16.584	2,3
I Promet, skladiščenje in zveze	92	4,0	40.702	8,6	6.648	17,3	61.365	8,6
J Finančno posredništvo	47	2,0	8.000	1,7	213	0,6	22.983	3,2
K Neprem., najem in posl. stor.	609	26,1	56.857	12,0	5.534	14,4	53.923	7,5
M Izobraževanje	30	1,3	772	0,2	63	0,2	502	0,1
N Zdravstvo in socialno varstvo	42	1,8	5.264	1,1	1.271	3,3	3.424	0,5
O Druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti	46	2,0	4.532	1,0	526	1,4	5.498	0,8
SKUPAJ	2.331	100,0	473.059	100,0	38.417	100,0	715.729	100,0

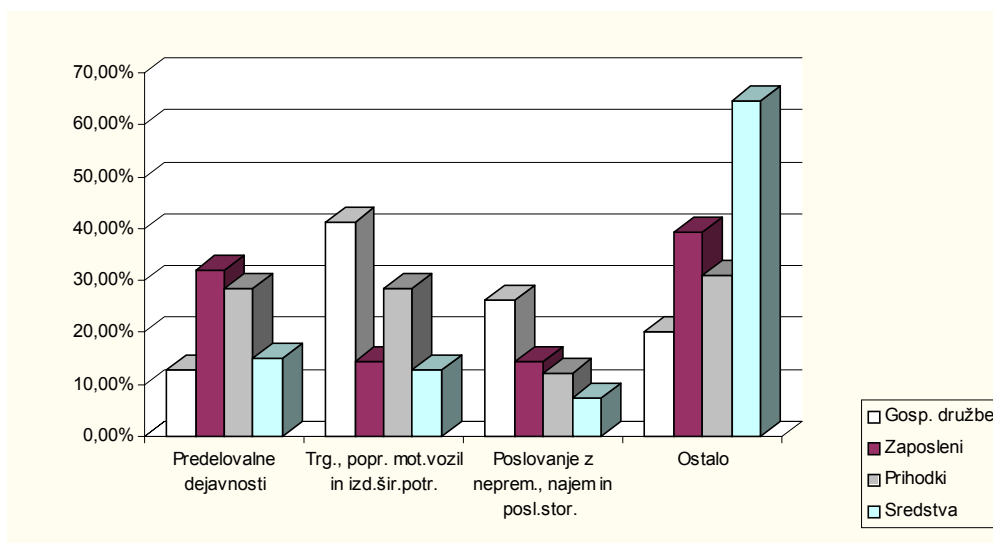
Vir: APP Podružnica Maribor - Informacija o poslovnem izidu, sredstvih in obveznostih do virov sredstev gospodarskih družb v MOM za leto 1999

Iz tabele 3 izhaja, da v mariborskem gospodarstvu prevladujejo: *Trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke potrošnje, Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve ter Predelovalna dejavnost*. Podobno stanje je značilno tudi za Slovenijo, kjer največje število gospodarskih subjektov prav tako deluje na *področju Trgovine, popravil motornih vozil in izdelkov široke potrošnje*, sledijo dejavnosti *Poslovanja z nepremičninami, najem in poslovne storitve ter Predelovalna dejavnost*.⁵

Kot je razvidno iz grafikona 1, v teh dejavnostih deluje 80% vseh podjetij, zaposlenih je 60,6% vseh delavcev, ustvarjenih pa je bilo cca. 70% vseh prihodkov mariborskega gospodarstva. Podjetja iz teh dejavnosti imajo skupno 35,4% vsega premoženja mariborskega gospodarstva, najvišji delež sredstev, kar 42,4%, pa imajo podjetja s področja *Oskrbe z elektriko, plinom in vodo*.

⁵ APP-Podružnica Maribor – Zaključni računovodski izkazi gosp. družb za leto 1999 Podravje-Slovenija

Grafikon 1: Prevladujoče dejavnosti v mariborskem gospodarstvu z vidika števila družb, zaposlenih, prihodkov in sredstev v letu 1999

2. POSLOVNI REZULTATI po zaključnih računih v letu 1999

Po podatkih zaključnih računov se je stanje v mariborski občini v letu 1999 sicer izboljšalo, vendar v veliki meri tudi zaradi:

- stečajev podjetij in
- sanacij podjetij v okviru prisilnih poravnav.

Družbe, v katerih se začne stečajni postopek (v letu 1999 je bilo pri APP-Podružnica Maribor odprtih 21 stečajnih računov) niso več zavezane k predložitvi letnih računovodskih izkazov in tako njihovi podatki niso vključeni v zbirne obdelave glede uspešnosti poslovanja mariborskih podjetij (izgube družb v stečaju, med katerimi so tudi Metalna ECCE d.d., Splošna stavbna družba ter MTT Tovarna tkanin Melje d.d., so v letu 1998 predstavljale tretjino celotnih neto izgub mariborske občine v tem letu). Posledica stečajev je tudi izboljšanje stanja na področju plačilne sposobnosti, predvsem z vidika zmanjšanja zneska neporavnanih obveznosti (te so bile v decembru 1999 prvič po treh letih pod 10 mlrd SIT). Družbe, v katerih se je v letu 1999 začel stečajni postopek, so skupaj imele mesec dni pred stečajem blokirane žiro račune za več kot 2,5 mlrd SIT, z uvedbo stečaja pa so se njihove neporavnane obveznosti brisale iz evidenc.

Večina družb (tako na nivoju države kot v mariborskem gospodarstvu), v katerih se je v letu 1999 začela prisilna poravnava, izkazuje v zaključnih računih, v primerjavi z letom 1998, bistveno boljše rezultate poslovanja. Le-ti pa v glavnem niso rezultat uspešnejšega dejanskega poslovanja, ampak so posledica odpisov terjatev, ki se kažejo v visokih izrednih prihodkih ter posledično v visokih izrednih dobičkih, ki močno zameglijo dejansko stanje – izredni prihodki mariborskih gospodarskih družb v postopku prisilne poravnave so se povečali za 551,6%, prihodki od financiranja za 29,4%, prihodki iz poslovanja v teh družbah pa so nižji za 37,2%.

Tabela 4: Osnovni podatki o poslovnem izidu gospodarskih družb v letu 1999

zneski v mio SIT

	MARIBOR			SLOVENIJA		
	1998	1999	IND 99/98	1998	1999	IND 99/98
Prihodki	431.007	473.059	109,8	7.003.857	7.842.728	112,0
Odhodki	437.298	472.330	108,0	6.928.031	7.691.869	111,0
Čisti dobiček	9.113	12.874	141,3	206.728	258.786	125,2
Čista izguba	16.355	13.646	83,4	154.831	139.265	89,9
Čisti neto dobiček	-	-	-	51.897	119.521	230,3
Čista neto izguba	-7.242	-772	10,7	-	-	-

Vir: APP Podružnica Maribor - Informacija o poslovnem izidu, sredstvih in obveznostih do virov sredstev gospodarskih družb v MOM v letu 1999

Po podatkih zaključnih računov je bilo v letu 1999 v mariborskem gospodarstvu:

- **zaposlenih 38.417 delavcev**, kar je 8,3% vseh delavcev v Sloveniji;
- ustvarjenih je bilo **473.059 mio SIT prihodkov**, ki so v primerjavi s preteklim letom porasli za 9,8% (v Sloveniji za 12%) in predstavljajo 6% vseh prihodkov v Sloveniji. Več kot polovico celotnih prihodkov v občini so ustvarile velike družbe (55,2%), srednje velika podjetja so ustvarila za 23,4% vseh prihodkov, pri majhnih družbah, katerih delež v doseženih prihodkih je 21,4%-tni, pa je zabeležena najvišja porast v primerjavi z letom poprej (za 16%). Glede doseženih prihodkov v letu 1999 sta v ospredju *Predelovalna dejavnost* (28,4%) ter področje *Trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe* (28,5%). Glavnino prihodkov v občini so družbe dosegle s prodajo na domačem tržišču (84%), z izvozom pa so ustvarile dobrih 15% celotnih prihodkov prodaje. V tabeli 5 so navedena mariborska podjetja, ki so se uvrstila na lestvico »300 največjih slovenskih podjetij po doseženih prihodkih v letu 1999«⁶, za primerjavo pa tudi podatki o doseženih prihodkih slovenskih podjetij, ki so zasedla prva tri mesta:

Tabela 5: Mariborska podjetja na lestvici 300 največjih slovenskih podjetij po doseženih prihodkih v letu 1999

Zap. št.	Podjetje	Dejavnost	Prihodki v tisoč SIT	Število zaposlenih
1.	<i>Revoz d.d. Novo mesto</i>	<i>avtomobilska industrija</i>	<i>188,555.980</i>	<i>2.473</i>
2.	<i>Petrol d.d. Ljubljana</i>	<i>nafta, naftni derivati</i>	<i>150,653.560</i>	<i>2.428</i>
3.	<i>Mercator d.d. Ljubljana.</i>	<i>trgovina</i>	<i>81,496.730</i>	<i>3.051</i>
Največja mariborska podjetja po doseženih prihodkih v letu 1999				
24.	Elektro Maribor d.d.	distribucija elektrike	27,611.560	987
26.	Pošta Slovenije d.o.o.	poštne storitve	27,233.781	5.461
61.	Henkel Slovenija d.o.o.	kemična	14,705.781	584
115.	Mariborska livarna d.d.	kovinska	8,774.080	868
131.	Dravske elektrarne d.o.o.	proizvodnja elektrike	7,774.156	350
161.	Mercator Klas trgovina d.d.	trgovina	6,488.567	392
164.	Mariborska mlekarna d.d.	živilska	6,424.112	232
170.	Cestno podjetje Maribor d.d.	gradbeništvo	6,220.394	588
215.	TP Prehrana d.d.	živilska	5,053.621	337
221.	Gradis d.d.	gradbeništvo	4,931.612	395
229.	Lija d.o.o.	trgovina	4,828.414	99
253.	Marles hiše d.o.o.	gradbeništvo	4,429.676	450
235.	Terme Maribor d.d.	turizem	4,098.126	425

⁶ Vir: Gospodarski vestnik št. 24/2000; Zaporedna številka pomeni uvrstitev podjetja na lestvici.

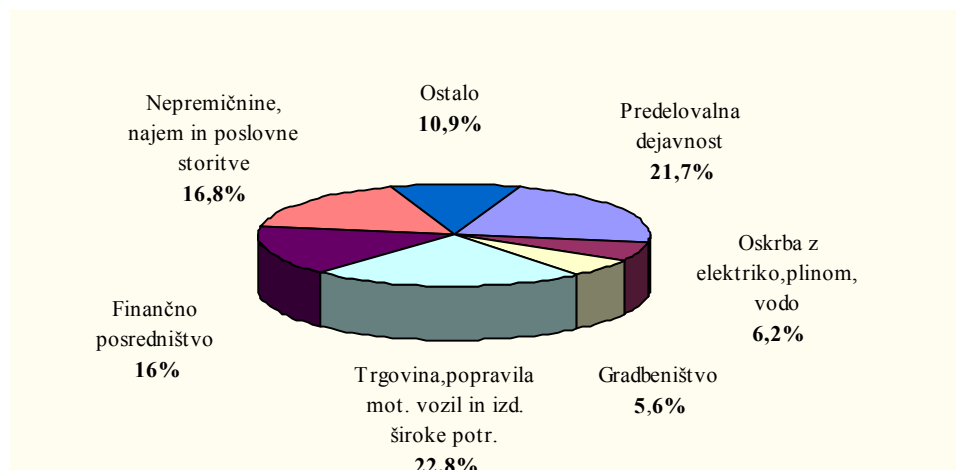
- **odhodki** mariborskega gospodarstva v višini **472.330 mio SIT**, ki za razliko od preteklih ne presegajo izkazanih prihodkov, so za 8% višji kot leto poprej (v Sloveniji za 11%) in pomenijo 6,1% vseh odhodkov v državi;
- uspešno poslovanje 1.476 družb pomeni **12.874 mio SIT** doseženega **čistega dobička** v mariborski občini, ki je v primerjavi z letom 1998 višji za 41,3% (v Sloveniji za 25,2%) in predstavlja 5%-tni delež v državi (v letu 1998 je bil delež 4,4%). Najvišji porast čistega dobička v primerjavi s preteklim letom so dosegla srednje velika podjetja (za 79%), majhne družbe pa so povečale čisti dobiček za 64,4%. Medtem, ko je bilo v letu 1998 pri velikih družbah zabeleženo zmanjšanje čistega dobička za 20,2%, je prišlo v letu 1999 do povečanja čistega dobička v primerjavi z letom poprej za 9,5 %;

Tabela 6: Čisti dobiček z vidika velikosti družb

Gospodarske družbe	Število	v mio SIT		IND 99/98
		ČISTI DOBIČEK		
		1998	1999	
majhne	1.306	2.522	4.145	164,4
srednje	124	2.173	3.890	179,0
velike	46	4.418	4.839	109,5
SKUPAJ	1.476	9.812	12.874	141,3

Najvišji čisti dobiček so izkazale družbe na področju *Trgovine, popravil motornih vozil in izdelkov široke porabe* (2.935 mio SIT) ter družbe v *Predelovalni dejavnosti* (2.789 mio SIT), na tretjem mestu so družbe s področja *Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve* (2.168 mio SIT), na četrtem mestu pa je področje *Finančnega posredništva*, kjer je zabeležen tudi največji porast čistega dobička v primerjavi z letom 1998 (za 629,3%);

Grafikon 2: Čisti dobiček v letu 1999 po področjih

V tabeli 7 so prikazana mariborska podjetja, ki so se uvrstila na lestvico »300 najuspešnejših slovenskih podjetij po čistem dobičku v letu 1999«⁷, za primerjavo pa tudi podatki o doseženem čistem dobičku podjetij, ki so zasedla prva tri mesta :

⁷ Vir: Gospodarski vestnik št. 24/2000; Zaporedna številka pomeni uvrstitev podjetja na lestvici.

Tabela 7: Mariborska podjetja na lestvici 300 najuspešnejših slovenskih podjetij po čistem dobičku v letu 1999

Zap. št.	Podjetje	Dejavnost	Čisti dobiček v tisoč SIT	Čisti dobiček na zaposlenega v tisoč SIT
1.	<i>Telekom Slovenije d.d. Ljubljana</i>	<i>telekomunikacije</i>	7.131.931	2.312
2.	<i>Krka Tovarna d.d. Novo mesto</i>	<i>farmacevtska ind.</i>	4.157.892	1.483
3.	<i>Mobitel d.d. Ljubljana</i>	<i>telekomunikacije</i>	4.032.745	14.772
Najuspešnejša mariborska podjetja po doseženem čistem dobičku v letu 1999				
33.	Dravske elektrarne d.o.o.	proizv. elektrike.	870.328	2.418
80.	Terme Maribor d.o.o.	turizem	430.764	997
138.	Cestno podjetje Maribor d.d.	gradbeništvo	233.050	443
155.	Henkel Ecolab d.o.o.	kemične ind.	212.682	2.445
166.	ISS Servisystem d.o.o.	trgovina, storitve	200.051	185
172.	Henkel Slovenija d.o.o.	kemična ind.	189.758	315
186.	Vesna d.d.	proizv. akumulatorjev	176.052	601
190.	Elektrokovina Svetilke d.o.o.	proizvodnja svetilk	169.928	625
193.	MLM-Armal d.o.o.	kovinska ind.	166.450	503
201.	Swaty d.d.	proizv. umet. brusov	155.560	367
204.	Koloniale Veletrgovina d.d.	trgovina	154.153	449
237.	Nigrad d.d.	komunalna dejavnost	131.770	619
239.	Mariborska livarna d.d.	kovinska ind.	131.116	3.362
273.	ČZP Večer d.d.	založništvo	116.513	520
293.	Študentski servis p.o.	storitve	105.537	1.919
299.	Neckermann d.o.o. Maribor	trgovina	103.582	3.699

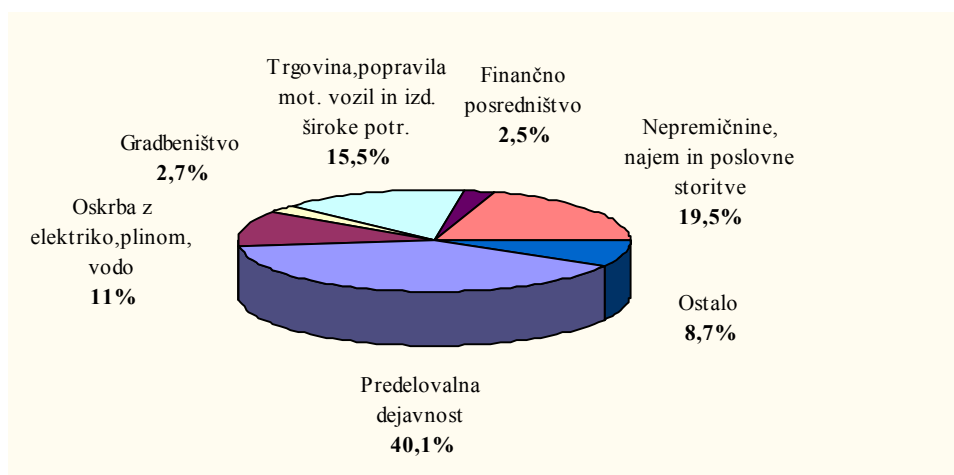
- **čista izguba** mariborskega gospodarstva v višini **-13,646 mlrd SIT**, ki je posledica neuspešnega poslovanja 748 gospodarskih družb, se je v primerjavi z letom 1998 zmanjšala za 16,6% (v Sloveniji zmanjšanje za 10,1%) in pomeni 9,8% vseh izgub v državi. Največ gospodarskih družb, ki so izkazale čisto izgubo, je po velikosti majhnih, njihova izguba pa je v primerjavi z letom 1998 višja za dobrih 20%. Manjšo izgubo so sicer izkazale srednje in velike družbe, vendar izgube velikih družb še vedno pomenijo več kot polovico celotnih izgub v občini.

Tabela 8: Čista izguba z vidika velikosti družb

v mio SIT

Gospodarske družbe	Število	ČISTA IZGUBA		IND 99/98
		1998	1999	
majhne	702	2.405	2.940	122,2
srednje	26	5.269	3.762	71,4
velike	20	8.681	6.944	80,0
SKUPAJ	748	16.355	13.646	83,4

Visoke izgube so značilne predvsem za *Predelovalno dejavnost*. Čista izguba v višini 5.465 mio SIT pomeni 40,1%-tni delež v celotnih izgubah v občini (leta 1998 je bil delež 26,7%), v primerjavi z letom 1998 pa je višja za 25,3%. Za četrtno so višje tudi izgube na področju *Trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke potrošnje*, za cca. 50% pa je porast izgub zabeležen na področju *Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve*. V primerjavi z letom 1998 je opazno zmanjšanje izgub na področjih *Oskrbe z elektriko, plinom in vodo* (za 25,5%), *Gradbeništva* (za 84,2%) in *Finančnega posredništva* (za 88,1%).

Grafikon 3: Čista izguba v letu 1999 po področjih

- čeprav **skupen rezultat poslovanja**⁸ mariborskega gospodarstva **ostaja negativen**, se je ugotovljena čista neto izguba v višini **-772 mio SIT** v primerjavi z letom 1998 precej zmanjšala in predstavlja le desetino zneska iz leta 1998. Slovensko gospodarstvo je poslovno leto zaključilo s čistim neto dobičkom 119.521 mio SIT, ki je glede na preteklo leto višji za 130,3%. Skupen rezultat poslovanja mariborskega gospodarstva je posledica povečanja čistega dobička uspešnih družb za dobrih 40% in zmanjšanja izgub neuspešnih družb za 16,6%, na nivoju države pa je zabeležen porast čistega dobička za 25,2% in zmanjšanje izgub za 10,1%.

Pozitivni premiki glede skupnih rezultatov poslovanja so opazni tako pri majhnih družbah, kjer je neto dobiček večji za 8,5-krat, kakor tudi pri srednjih gospodarskih družbah, kjer je prišlo do preobrata k neto dobičku (neto izguba v letu 1998 je znašala -3.106 mio SIT), velike družbe pa so neto izgubo v primerjavi z letom 1998 prepolovile. Sodeč po podatkih zaključnih računov so v letu 1999 zelo uspešno poslovale srednje velike družbe, ki so prihodke povečale za 13,1%, več kot 80% jih je poslovno leto zaključilo s čistim dobičkom, ki je v primerjavi z letom poprej višji za 79%, čista izguba srednje velikih podjetij pa se je zmanjšala za 28,6%.

Tabela 9: Neto finančni izid z vidika velikosti družb

Gospodarske družbe	v mio SIT		IND 99/98
	NETO FINANČNI IZID 1998	NETO FINANČNI IZID 1999	
majhne	127	1.216	957,5
srednje	-3.106	117	-
velike	-4.263	-2.105	49,4
SKUPAJ	-7.242	-772	10,7

Iz podatkov zaključnih računov izhaja, da neto izgube še vedno nastajajo v *Predelovalni dejavnosti*. Negativni poslovni rezultati 94-tih gospodarskih družb s tega področja (-5.465 mio SIT čiste izgube), ki za več kot 90% presegajo dosežen čisti dobiček 197 uspešnih družb (2.789 mio SIT), se odražajo v neto izgubi tega področja, ki je v primerjavi z letom 1998 višja za petino in znaša -2.677 mio SIT. V okviru Predelovalne dejavnosti neto izgube v mariborski občini nastajajo predvsem v *podrazredu Proizvodnja tekstilij, usnjenih oblačil, tekstilnih in*

⁸ Razlika med čistim dobičkom in čisto izgubo je lahko čisti neto dobiček ali čista neto izguba.

krznenih izdelkov (neto izguba -1.317 mio SIT), neto dobički pa so najvišji v *Proizvodnji kemikalij, kemičnih izdelkov, umetnih vlaken* (728 mio SIT).

Do večjega pozitivnega preobrata je prišlo na področju *Finančnega posredništva*, kjer je bila v letu 1998 dosežena neto izguba v višini -2.605 mio SIT, v letu 1999 pa je bil ustvarjen neto dobiček v višini 1.721 mio SIT ter na področju *Gradbeništva*, ki je poslovno leto 1999 zaključilo s 354 mio SIT neto dobička, medtem ko je bila v letu 1998 zabeležena neto izguba v višini -1.659 mio SIT.

Rezultati poslovanja v dejavnosti *Oskrba z elektriko, plinom in vodo* so še vedno negativni, vendar se je izguba v primerjavi z letom 1998 nekoliko zmanjšala, področje *Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve*, ki je leto 1998 zaključilo z neto dobičkom, je v letu 1999 poslovalo z neto izgubo v višini -494 mio SIT, na področju *Trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke potrošnje* pa je pozitiven neto finančni izid v višini 824 mio SIT za več kot 100% višji od preteklega leta.

Tabela 10: Neto finančni rezultat po področjih SKD v Mestni občini Maribor

v mio SIT

Področja Standardne klasifikacije dejavnosti	MARIBOR		SLOVENIJA	
	1998	1999	1998	1999
A Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	-142	-382	-233	-689
B Ribištvo	3	-25	16	-55
C Rudarstvo	-102	-230	-1.444	-4.615
D Predelovalne dejavnosti	-2.232	-2.677	32.472	60.144
E Oskrba z elektr., plinom, vodo	-988	-707	-18.625	-12.444
F Gradbeništvo	-1.659	354	814	5.602
G Trgovina, popr. mot. vozil in izd. široke potr.	388	824	26.164	37.027
H Gostinstvo	331	110	-2.482	-1.890
I Promet, skladiščenje in zveze	-510	546	25.730	22.006
J Finančno posredništvo	-2.605	1.721	-8.375	7.376
K Posl. z neprem., najem in posl. storitve	101	-494	-3.708	5.724
L Javna uprava, obramba, obvezno soc. zavarov.	-	-	-54	-137
M Izobraževanje	20	103	105	183
N Zdravstvo in soc. varstvo	94	-33	251	1.450
O Druge javne, skupne in osebne storitvene dej.	59	118	1.266	-161
SKUPAJ	-7.242	-772	-51.897	119.521

Medtem, ko rezultati poslovanja mariborskega gospodarstva, ki se sicer izboljšujejo, še vedno ostajajo negativni, je slovensko gospodarstvo v celoti že drugo leto zapored poslovalo z neto dobičkom, ki se je v primerjavi z letom 1998 povečal za 130%. Razlogi za povečanje dobička v državi so na eni strani v izboljšanju rezultatov rednega delovanja (povečanje neto dobička v poslovanju ob zmanjšanju neto izgub financiranja), na drugi strani pa v povečanju izrednih dobičkov (vpliv sanacij družb v postopku prisilnih poravnjav). Visok neto dobiček je značilen predvsem za *Predelovalno dejavnost* (60.144 mio SIT), *Trgovino* (37.027 mio SIT) ter področje *Promet, skladiščenje in zveze* (22.006 mio SIT), najvišje neto izgube pa za področje *Oskrba z elektriko, plinom in vodo* (-12.444 mio SIT).

3. BLAGOVNA MENJAVA S TUJINO⁹

V letu 1999 je izvoz v mariborski občini znašal 374.066 tisoč USD, kar je 4,38% slovenskega izvoza, uvoz v višini 409.115 tisoč USD pa je pomenil 4,11% slovenskega uvoza.

Tabela 11: Blagovna menjava v letu 1999 in 2000

Blagovna menjava v letu 1999	Mestna občina Maribor			Regija	R Slovenija
	I-XII 1999	Delež v regiji	Delež v državi	I-XII/99	I-XII/99
	IZVOZ	374.066	38,02	4,38	983.899
UVOZ	409.115	47,13	4,11	868.088	9,954.411

Blagovna menjava v letu 2000	Mestna občina Maribor			Regija	R Slovenija
	I-XII 2000	Delež v regiji	Delež v državi	I-XII/00	I- XII/00
	IZVOZ	388.888	35,13	4,45	1,107.034
UVOZ	410.480	42,79	4,10	959.338	10,115.058

V letu 2000 je bil izvoz mariborskega gospodarstva dosežen v višini 388.888 tisoč USD, kar je za 4,0% več kot v letu 1999 in predstavlja 4,45% slovenskega izvoza. Uvoz v letu 2000 je znašal 410.480 tisoč USD (4,10% slovenskega uvoza), kar je za 0,3% več kot v letu 1999.

Tabela 12: Blagovna menjava po ekonomskih skupinah namena/porekla za leto 1999 in 2000

EKONOMSKE SKUPINE 1999	MARIBOR				SLOVENIJA			
	IZVOZ		UVOZ		IZVOZ		UVOZ	
	I-XII 1999	Delež v %	I-XII 1999	Delež v %	I-XII 1999	Delež v %	I-XII 1999	Delež v %
	CEFTA	41.414	11,07	39.018	9,54	621.703	7,28	843.631
EFTA	4.239	1,13	10.093	2,47	112.198	1,31	237.268	2,38
EU	240.285	64,24	291.735	71,31	5,650.022	66,11	6,829.611	68,61
neevrop. članice OECD	6.057	1,62	20.639	5,05	386.679	4,53	714.797	7,18
nekdanja Jugoslavija	60.370	16,14	21.488	5,25	1,295.901	15,16	571.844	5,74
nekdanja Sovjetska zveza	9.461	2,53	4.084	1,00	212.819	2,49	201.330	2,02
drž. v razvoju Azije	7.021	1,88	12.863	3,14	65.697	0,77	261.507	2,63
drž. v razv. Bližnjega vzhoda	777	0,21	96	0,02	42.799	0,50	3.263	0,03
drž. v razv. centr., V, J Afrike	10	0,00	49	0,01	1.405	0,02	7.570	0,08
drž. v razv. Oceanije	0,6	0,00	43	0,01	243	0,00	72	0,00
drž. v razvoju severne Afrike	3.550	0,95	672	0,16	59.959	0,70	63.386	0,64
drž. v razv. sred., juž. Amerike	107	0,03	571	0,14	31.562	0,37	68.469	0,69
drž. v razvoju zah. Afrike	20	0,00	6	0,00	4.938	0,06	5.514	0,06
druge evrop. drž. v razvoju	158	0,04	8	0,00	6.251	0,07	2.584	0,03
druge razvite države	409	0,11	7.478	1,83	49.730	0,58	142.273	1,43
nerazvrščeno	182	0,05	265	0,07	3.943	0,05	1.292	0,01
SKUPAJ	374.066	100%	409.115	100%	8,545.849	100%	9,954.411	100%

⁹ Vir: GZS-Infolink, GZS-OZ MB, Gospodarski vestnik 13/2000, Statistični urad RS

EKONOMSKE SKUPINE 2000 (začasni podatki)	MARIBOR				SLOVENIJA			
	IZVOZ		UVOZ		IZVOZ		UVOZ	
	I-XII 2000	Delež v %	I-XII 2000	Delež v %	I-XII 2000	Delež v %	I-XII 2000	Delež v %
CEFTA	43.914	11,29	46.539	11,34	691.694	7,92	919.614	9,09
EFTA	3.083	0,79	7.186	1,75	124.546	1,43	212.769	2,10
EU	242.571	62,38	298.329	72,68	5.579.650	63,90	6.855.682	67,78
neevrop. članice OECD	5.418	1,39	14.680	3,58	404.349	4,63	680.278	6,73
nekdanja Jugoslavija	59.406	15,28	19.970	4,87	1.363.594	15,62	594.212	5,87
nekdanja Sovjetska zveza	10.613	2,73	2.868	0,70	281.281	3,22	262.925	2,60
drž. v razvoju Azije	5.376	1,38	14.752	3,59	85.907	0,99	249.416	2,47
drž. v razv. Bližnjega vzhoda	550	0,14	13	0,00	35.558	0,41	1.494	0,01
drž. v razv. centr., V, J Afrike	49	0,01	50	0,01	2.794	0,03	7.161	0,07
drž. v razv. Oceanije	0	0,00	0	0,00	71	0,00	95	0,00
drž. v razvoju severne Afrike	2.577	0,66	204	0,05	38.854	0,44	82.744	0,82
drž. v razv. sred., juž. Amerike	14.535	3,74	894	0,21	40.159	0,46	71.139	0,70
drž. v razvoju zah. Afrike	24	0,01	31	0,01	7.188	0,08	6.026	0,06
druge evrop. drž. v razvoju	276	0,07	22	0,01	7.073	0,08	1.834	0,02
druge razvite države	365	0,10	4.927	1,20	67.213	0,77	168.386	1,67
nerazvrščeno	131	0,03	15	0,00	1.526	0,02	1.283	0,01
SKUPAJ	388.888	100,00	410.480	100,00	8.731.457	100,00	10.115.058	100,00

Na področju blagovne menjave s tujino mariborska podjetja največ sodelujejo z državami EU, CEFTE in državami nekdanje Jugoslavije. Izvoz oz. uvoz na ta področja predstavlja skupno cca. 90% celotne blagovne menjave s tujino v mariborski občini.

V obdobju I-XII 1999 so bili izvozno/uvozni rezultati mariborskih podjetij s področji, s katerimi beležimo največji obseg blagovne menjave, naslednji:

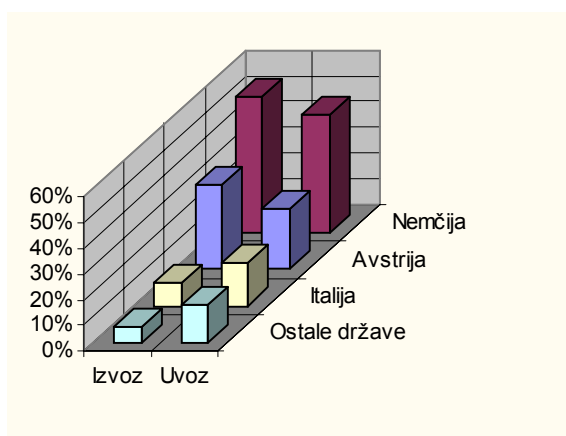
- z **državami EU** je bilo na področju izvoza doseženih 240.285 tisoč USD, kar predstavlja 64,24% celotnega izvoza, na področju uvoza pa 291.735 tisoč USD, kar pomeni 71,31% celotnega uvoza;
- na drugem mestu so **države nekdanje Jugoslavije**, v katere smo izvozili za 60.370 tisoč USD blaga, kar je 16,14% celotnega izvoza, uvoz pa je znašal 21.488 tisoč USD in predstavlja 5,25% celotnega uvoza;
- na tretjem mestu so **države CEFTE**, s katerimi je dosežen izvoz v višini 41.414 tisoč USD, kar pomeni 11,07% celotnega izvoza ter uvoz v višini 39.018 tisoč USD, kar je 9,54% vsega uvoza.

V letu 2000 se je v primerjavi z letom 1999 povečal obseg blagovne menjave z državami CEFTE (izvoz za 6,0% in uvoz za 19,3%) in z državami EU (izvoz za 1,0% in uvoz za 2,3%), zmanjšal pa se je obseg blagovne menjave z državami nekdanje Jugoslavije (izvoz za 1,6% in uvoz za 7,1%).

Po začnih podatkih GZS za obdobje od I-XII 2000 je bil obseg blagovne menjave s temi področji naslednji:

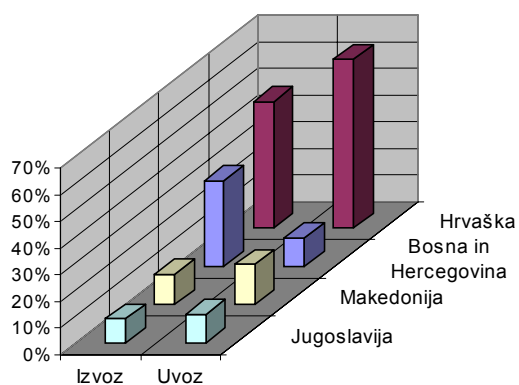
- **države EU** – izvoz znaša 242.571 tisoč USD oz. 62,4% celotnega izvoza in uvoz 298.329 tisoč USD oz. 72,7% celotnega uvoza,

Grafikon 4: Blagovna menjava z državami EU v letu 2000

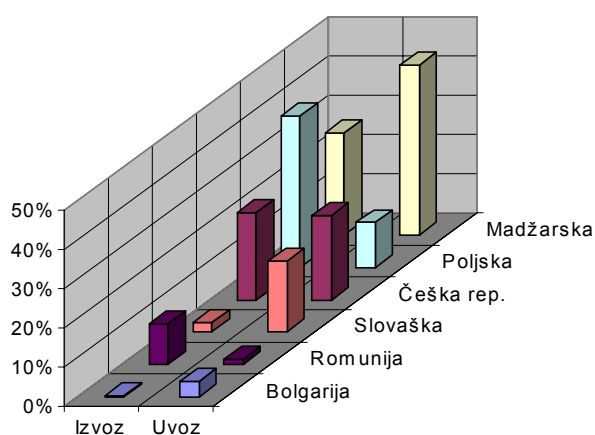
- **države nekdanje Jugoslavije** - izvoz 59.406 tisoč USD oz. 15,3% celotnega izvoza in uvoz 19.970 tisoč USD oz. 4,9% celotnega uvoza,

Grafikon 5: Blagovna menjava z državami nekdanje Jugoslavije v letu 2000

- **države CEFTA** - izvoz 43.914 tisoč USD oz. 11,3% celotnega izvoza in uvoz 46.539 tisoč USD oz. 11,3% celotnega uvoza.

Grafikon 6: Blagovna menjava z državami CEFTE v letu 2000

Podatki o izvozu/uvozu po posameznih državah kažejo, da je bil leta 1999 in leta 2000 največji obseg blagovne menjave dosežen z Nemčijo, sledi ji Avstrija, po izvozu je na tretjem mestu Hrvaška, po uvozu pa Italija. V tabeli 13 so prikazani podatki za prvih deset držav po doseženi realizaciji izvoza/uvoza v obdobju I-XII 1999 in I-XII 2000 (začasni podatki):

Tabela 13: Izvoz in uvoz v MO Maribor po posameznih državah za leto 1999 in 2000

Države	IZVOZ (v 000 USD)	LETO	Države	UVOZ (v 000 USD)
Nemčija	126.046		1999	Nemčija
Avstrija	78.832	Avstrija		67.559
Hrvaška	31.093	Italija		49.013
Italija	21.191	Madžarska		16.879
BIH	21.161	Hrvaška		13.919
Poljska	15.951	Francija		10.192
Češka republika	10.491	Švica		9.809
Madžarska	10.075	Belgija		7.246
Iran	6.704	ZDA		6.981
Makedonija	6.334	Slovaška		6.798

Države	IZVOZ (v 000 USD)	LETO	Države	UVOZ (v 000 USD)
Nemčija	111.492		2000	Nemčija
Avstrija	89.282	Avstrija		80.492
Hrvaška	28.353	Italija		45.861
Italija	25.503	Madžarska		20.165
BIH	19.026	Hrvaška		12.667
Poljska	16.987	Kitajska		11.892
Brazilija	14.410	Francija		10.826
Madžarska	11.515	Češka republika		10.088
Češka republika	9.705	Slovaška		8.452
Francija	6.810	Švedska		7.541

V letu 2000 je doseženi izvoz znašal skupno 388.888 tisoč USD, glede na dejavnost izvoznika/uvoznika pa prevladujejo izvozni rezultati:

- na področju *Proizvodnja strojev in naprav* (73.481 tisoč USD),
- na drugem mestu je področje *Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov in umetnih vlaken* (59.411 tisoč USD),
- na tretjem je področje *Proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev, naprav* (53.144 tisoč USD),
- na četrtem pa *Proizvodnja električnih strojev, naprav* (39.020 tisoč USD).

Uvoz v letu 2000 je znašal skupno 410.480 tisoč USD, od tega so glede na dejavnost izvoznik/uvoznika v ospredju:

- področje *Posredništva, trgovine na debelo, brez vozil* (69.638 tisoč USD),
- na drugem mestu je *Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov in umetnih vlaken* (53.436 tisoč USD),
- na tretjem mestu je področje *Proizvodnja drugih vozil, plovil* (44.873 tisoč USD),
- na četrto mesto pa se je uvrstilo področje *Proizvodnja strojev in naprav* (41.928 tisoč USD).

Grafikon 7: Struktura IZVOZA v obdobju I-XII 2000 po dejavnosti izvoznika/uvoznika

Tabela 14: Največji izvozniki v letu 1999 in njihovi izvozni načrti v letu 2000

Zap. št.	Podjetje	Izvoz v letu 1999 v SIT	Uvoz v letu 1999 v SIT	Pokritost uvoza z izvozom v %
1.	Revoz d.d. Novo mesto	149.029.981.000	152.222.617.000	97,9
2.	Skupina Gorenje d.d. Velenje	63.263.289.516	36.975.633.795	171,1
3.	Prevent d.d. Slovenj Gradec	38.470.150.733	24.569.477.740	156,4
Največji mariborski izvozniki v letu 1999				
27.	Henkel Slovenija d.o.o.	9.148.145.000	8.461.416.000	108,1
41.	Mariborska livarna d.d.	5.591.000.000	1.731.000.000	343,8
65.	ADK, d.o.o.	4.357.998.791	2.209.648.009	197,2
79.	Marles-hiše d.o.o.	3.560.000.000	665.000.000	535,3
99.	Elektrovina-Svetilke d.o.o.	2.574.689.491	1.821.526.780	141,3
109.	Swaty d.d.	2.253.272.000	1.001.128.000	225,1
128.	Vesna d.d.	1.856.618.381	571.330.022	325,0
155.	MTT Tkanine d.o.o.	1.368.417.000	890.469.000	153,7
165.	Primat d.d.	1.228.949.599	5.682.333.787	21,6
178.	Svila d.d.	1.063.000.000	773.051.000	137,5
196.	Bis-mark d.o.o.	965.130.910	245.022.554	393,9
214.	M.P.P. Tehnološka oprema d.o.o.	865.359.000	64.714.000	1337,2
223.	Henkel-Ecolab	770.544.073	998.075.402	77,2
228.	Elko Maribor d.d.	745.300.000	104.372.700	714,1
230.	Merinka Tkanina, d.o.o.	740.200.000	619.900.000	119,4
242.	M.P.P. Vozila d.o.o.	700.833.000	202.390.000	346,3

Zap. št.	Podjetje	Načrt izvoza za leto 2000 v tisoč SIT	Načrt uvoza za leto 2000 v tisoč SIT
1.	Revoz d.d. Novo mesto	142.476.824	136.710.482
2.	Skupina Gorenje d.d. Velenje	73.322.284	43.637.531
3.	Prevent d.d. Slovenj Gradec	47.000.000	30.000.000
Izvozni načrti mariborskih podjetij za leto 2000			
29.	Henkel Slovenija d.o.o.	9.971.100	8.900.000
38.	Mariborska livarna d.d.	7.555.000	2.100.000
60.	Elektrovina-Svetilke d.o.o.	4.803.157	3.227.895
69.	Marles-hiše d.o.o.	4.240.000	790.000
72.	ADK d.o.o.	4.200.000	2.100.000
105.	Swaty d.d.	2.647.663	978.809
110.	Vesna d.d.	2.528.522	662.743
139.	MTT Tkanine d.o.o.	1.900.384	994.000
153.	M.P.P. Vozila d.o.o.	1.650.000	390.000
166.	Svila d.d.	1.481.950	960.000
176.	Primat d.d.	1.399.562	549.505
220.	Bis-mark d.o.o.	950.000	210.000
224.	Elko Maribor d.d.	900.000	150.000
225.	Henkel-Ecolab	900.000	1.100.000
230.	M.P.P. Tehnološka oprema d.o.o.	845.250	35.500
234.	Merinka Tkanina d.o.o.	820.000	520.000

4. LIKVIDNOST¹⁰

Plačilna sposobnost mariborskih podjetij se v letu 1999 ni bistveno spremenila. Število blokiranih žiro računov je med letom naraščalo (konec decembra 1999 je imelo blokirani žiro račun 61 pravnih oseb več kot januarja 1999), medtem ko so se povprečni mesečni zneski blokad sicer zniževali (v decembru so bili v primerjavi z januarjem 1999 nižji za cca 20%), kar pa ne pomeni splošnega izboljšanja likvidnostnih razmer, saj se iz evidenc brišejo vse pravne osebe, v katerih se začne stečajni postopek. Družbe, v katerih se je leta 1999 začel stečajni postopek, so imele po podatkih APP-Podružnica Maribor mesec dni pred stečajem v blokadi za več kot 2,5 mlrd SIT neporavnanih obveznosti. Povprečni mesečni znesek blokad je v decembru 1999 znašal 9.953.143 tisoč SIT, kar pomeni desetino vseh blokad v državi, delež zaposlenih pa je bil 13,4% oz. 4.701 oseba.

Tabela 15: Blokacije žiro računov pravnih oseb v decembru 1999

December 1999	Število pravnih oseb	Povprečni mesečni znesek blokacije (v tisoč SIT)	Zaposleni
Maribor	902	9.953.143	4.701
Slovenija	9.715	95.352.041	35.212
Delež v %	9,3	10,4	13,4

V letu 2000 je prišlo v skladu z določili Zakona o finančnem poslovanju podjetij (s spremembami in dopolnitvami) do številnih sprememb pri spremljanju in evidentiranju neporavnanih obveznosti pravnih oseb, zato podatki o stanju likvidnosti niso več neposredno primerljivi s preteklim obdobjem. Način evidentiranja neporavnanih obveznosti se je v letu 2000 spremenil dvakrat in sicer prvič v začetku leta, ko so se iz vrstnih redov izločile vse obveznosti iz naslova prometa blaga in storitev, obveznosti do tujine, za kredite itd., in drugič v juliju 2000, ko Agencija za plačilni promet v skladu z zakonom več ne blokira računov niti v primeru, ko na njih ni dovolj sredstev za izplačilo plač. V skladu s spremembami zakonskih podlag lahko Agencija za plačilni promet (APP) od julija 2000 blokira žiro račune pravnih oseb samo v primeru, če te na računu nimajo dovolj sredstev za poravnavo zakonskih obveznosti, obveznosti na podlagi izvršljivih sodnih odločb, drugih izvršljivih sklepov in dokončnih odločb DURS in CURS:

- APP je prej pravnim osebam, ki ob zapadlosti obveznosti na žiro računu niso imele dovolj denarnih sredstev, blokirala žiro račun, s prilivi pa je avtomatično poravnala obveznosti po zakonsko določenem vrstnem redu plačil. Po zakonu o agenciji je ta vodila dospele neporavnane obveznosti v šestih vrstnih redih, po zakonu o davčni službi pa v sedmih vrstnih redih;
- Zakon o finančnem poslovanju podjetij ukinja »prisilni« vrstni red plačil, določa pa samo dolžnost uprave, da v primeru plačilne nesposobnosti, zaradi enakopravnega obravnavanja upnikov, opravlja le plačila tekočega poslovanja (15. člen ZFPP), prav tako pa mora uprava sprejeti ukrepe za odpravo nelikvidnosti (v kolikor z ukrepi ni mogoče zagotoviti likvidnosti v roku dveh mesecev od nastopa likvidnosti, mora uprava predlagati začetek stečajnega postopka oz. postopka prisilne poravnave) – te določbe ZFPP veljajo od 23. 1. 2000;
- ob uveljavitvi zakonskih določil (Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o finančnem poslovanju podjetij) oz. z odpravo vrstnega reda plačil je APP v skladu z 2. točko 40. a člena ZFPP od 24. 1. 2000 do 24. 2. 2000 predlagateljem vrnila vse tiste naloge (plačilo obveznosti iz naslova prometa blaga in storitev, obveznosti do tujine, obveznosti za kredite in nalogi za plačilo plač, razen nalogov za plačilo zajamčenih plač), ki so bili predloženi do 23. 1. 2000 in

¹⁰ Vir: APP Podružnica Maribor - Informacija o tekočih gospodarsko-finančnih gibanjih v MOM v letu 1999 in letu 2000

zaradi plačilne nesposobnosti dolžnika niso bili izvršeni (predlagatelji nalogov morajo na novo začeti postopke za izterjavo dolgov), v evidenci dospelih neporavnanih obveznosti pri APP pa so ostali nalogi, za katere je s 24. 1. 2000 začel veljati novi vrstni red poravnavanja dospelih neporavnanih obveznosti (1. točka 40. b člena ZFPP¹¹) in ki je veljal do 23. 7. 2000;

- s 24. 7. 2000 je začel veljati novi vrstni red poravnavanja dospelih neporavnanih obveznosti¹², iz vrstnega reda, ki je veljal v prehodnem obdobju od 24. 1. 2000 do 23. 7. 2000, pa so izločene plače zaposlenih do obsega sredstev za zajamčene osebne dohodke po 5. členu zakona o zajamčenih osebnih dohodkih oz. do višine minimalne plače za posameznega delavca, če obseg sredstev za zajamčene plače ne zagotavlja izplačila minimalne plače na individualni ravni.

Tabela 16: Število pravnih oseb z blokiranim žiro računom, povprečne mesečne blokacije in število zaposlenih po letih (MO Maribor)¹³

Leto	Mesec	Število pravnih oseb z blokiranim žiro računom	Povprečni znesek blokacij (v tisoč SIT)	Število zaposlenih
1995	december	548	6.238.927	11.320
	povprečje 1995	491	6.110.761	13.246
1996	december	680	7.056.240	8.718
	povprečje 1996	644	8.616.567	12.298
1997	december	843	10.760.159	10.990
	povprečje 1997	792	9.009.617	10.566
1998	december	916	13.809.384	9.685
	povprečje 1998	867	12.097.268	9.559
1999	januar	841	12.282.529	10.045
	februar	843	12.192.196	9.065
	marec	856	12.366.728	9.520
	april	856	12.047.398	7.790
	maj	873	12.124.379	8.682
	junij	868	12.232.927	7.803
	julij	895	11.168.251	7.055
	avgust	909	10.901.075	4.068
	september	911	11.025.780	5.512
	oktober	916	10.875.925	5.739

¹¹ 1. prometni davek oz. DDV, trošarine, povračila in drugi prejemki delavcev, ki jih zagotavljajo druge pravne osebe v skladu s predpisi,

2. plače zaposlenih do obsega sredstev za zajamčene osebne dohodke po 5. členu zakona o zajamčenih osebnih dohodkih oz. do višine minimalne plače za posameznega delavca, če obseg sredstev za zajamčene plače ne zagotavlja izplačila minimalne plače na individualni ravni,

3. druge zakonske obveznosti,

4. izvršljive sodne odločbe in sklepi o kaznih, drugi izvršljivi sklepi, nalogi in dokončne odločbe organov in organizacij, ki so jih po zakonu pooblaščenim izdajati in se ne nanašajo na plačilo zakonskih obveznosti.

¹² 1. dolg iz naslova zakonite preživnine, odškodnine za škodo, nastalo zaradi porušenega zdravja, odškodnine zaradi izgube delovne zmožnosti ali odškodnine zaradi smrti preživljalca;

2. zakonske obveznosti,

3. izvršljive sodne odločbe in sklepi o kaznih, drugi izvršljivi sklepi, nalogi in dokončne odločbe organov in organizacij, ki so jih po zakonu pooblaščenim izdajati in se ne nanašajo na plačilo zakonskih obveznosti.

¹³ Podatki za leto 1999 in 2000 niso direktno primerljivi z letom 1995, 1996, 1997 in 1998, ker sta v tem obdobju vključeni še občini Miklavž na Dravskem polju in Hoče-Slivnica.

Oddelek za gospodarske dejavnosti

	november	909	10.093.306	5.195
	december	902	9.953.143	4.701
	povprečje 1999	882	11.438.636	7.098
2000¹⁴	januar	901	7.977.026	5.237
	februar	732	4.197.246	3.561
	marec	737	4.144.744	4.626
	april	721	3.981.675	3.409
	maj	727	4.034.413	4.563
	junij	685	4.036.944	3.712
	julij	556	3.102.857	3.811
	avgust	516	4.102.003	2.706
	september	520	4.779.143	3.639
	oktober	523	5.016.336	3.728
	november	524	4.852.725	2.705
	december	526	4.631.244	3.289

Spremembe v spremljanju in evidentiranju neporavnanih obveznosti so se že v februarju 2000 pokazale v zmanjšanju števila nelikvidnih pravnih oseb ter povprečnih mesečnih zneskov blokacij. V primerjavi z januarjem 2000 se je število blokiranih pravnih oseb zmanjšalo za 169, znesek neporavnanih obveznosti pa se je skoraj prepolovil. Do ponovnih sprememb je prišlo v juliju 2000, ko se je število blokiranih pravnih oseb znižalo na 556, konec leta pa je imelo nad 5 dni neprekinjeno blokiran žiro račun 526 pravnih oseb (9,2% vseh z blokado v državi), povprečni mesečni znesek neporavnanih obveznosti pa je znašal 4.631.244 SIT (14,8% vseh neporavnanih obveznosti v državi). Podobna gibanja so v začetku leta značilna tudi na ravni države, ko se je število pravnih oseb z blokiranim žiro računom v februarju zmanjšalo za 23%, povprečni mesečni znesek blokacij pa za 52,3%. Stanje plačilne sposobnosti pravnih oseb, tako v občini kot v državi, se ni bistveno spremenilo, saj spremembe ne pomenijo izboljšanja dejanskega likvidnostnega stanja, temveč so posledica spremenjenih zakonskih določil.

Tabela 17: Pravne osebe MOM z blokiranim žiro računom po velikosti v decembru 1999 in 2000

December 1999 Velikost	Pravne osebe		Povprečni znesek blokad		Zaposleni	
	število	strukt.v %	v tisoč SIT	strukt. v %	število	strukt. v %
majhna	879	97,5	9.150.375	91,9	820	17,4
srednja	9	1,0	425.893	4,3	633	13,5
velika	9	1,0	357.785	3,6	3.248	69,1
ni podatka	5	0,6	19.089	0,2	-	-
SKUPAJ	902	100,0	9.953.142	100,0	4.701	100,0

December 2000 Velikost	Pravne osebe		Povprečni znesek blokad		Zaposleni	
	število	strukt.v %	v tisoč SIT	strukt. v %	število	strukt. v %
majhna	505	96,0	3.042.732	65,7	776	23,6
srednja	11	2,1	1.079.373	23,3	585	17,8
velika	8	1,5	507.056	10,9	1.925	58,5
ni podatka	2	0,4	2.083	0,1	3	0,1
SKUPAJ	526	100,0	4.631.244	100,0	3.289	100,0

Z vidika **velikosti** so imele v decembru 1999 največ neporavnanih obveznosti majhna podjetja, ki prevladujejo tako po številu (879 pravnih oseb oz. 97,5%), kot tudi po višini povprečnega mesečnega zneska blokiranih sredstev (91,9%). Po podatkih za december 2000 je bil delež majhnih podjetij, ki so bila plačilno nesposobna 96,0%, delež povprečnega zneska blokad teh podjetij je bil

¹⁴ Podatki od februarja 2000 dalje niso primerljivi s predhodnim obdobjem zaradi sprememb ZFPF.

65,7%, najbolj pa je porasel delež blokacij srednje velikih podjetij, ki je v decembru 1999 znašal 4,3%, v decembru 2000 pa 23,3%.

Tabela: 18 Število pravnih oseb z blokiranim ŽR in mesečni znesek blokacij po SKD

Standardna klasifikacija dejavnosti	DECEMBER 1999				DECEMBER 2000			
	število	delež v %	znesek v 000 SIT	delež v %	število	delež v %	znesek v 000 SIT	delež v %
Trgovina, popravila motor. vozil in izdelkov široke rabe	512	56,8	5.693.599	57,2	287	54,6	1.515.541	32,7
Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve	119	13,2	1.407.169	14,1	72	13,7	1.085.648	23,4
Predelovalna dejavnost	105	11,6	1.719.363	17,3	59	11,2	809.399	17,5
Ostale dejavnosti	166	18,4	1.133.012	11,4	108	20,5	1.220.656	26,4
SKUPAJ	902	100	9.953.143	100	526	100	4.631.244	100

Glede na **področje** standardne klasifikacije dejavnosti cca. 80% blokad pripada pravnim osebam s področja:

- *Trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke potrošnje* (v dec. 1999 je bilo blokiranih 512 pravnih oseb, kar je 56,8% vseh blokiranih podjetij v mariborski občini, blokirana sredstva pravnih oseb s tega področja pa so znašala 5.693.599 tisoč SIT, kar je dobra polovica celotnega zneska decembrskih blokad v Mariboru),
- *Predelovalna dejavnost* (v dec. 1999 je bilo plačilno nesposobnih 105 pravnih oseb oz. 11,6% vseh, višina blokiranih sredstev pa znaša 1.719.363 tisoč SIT oz. slaba petina decembrskih blokad),
- *Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve* (v dec. 1999 je bilo 119 blokiranih pravnih oseb, katerih povprečni mesečni znesek blokiranih sredstev je znašal 1.407.169 tisoč SIT, kar je 14,1% decembrskega zneska blokad).

Tabela 19: Pravne osebe MOM z blokiranim žiro računom po številu dni neprekinjene blokade v decembru 1999 in 2000

Število dni blokade DECEMBER 1999	Pravne osebe		Povprečni znesek blokad		Zaposleni	
	število	strukt. v %	v tisoč SIT	strukt. v %	število	strukt. v %
od 6 do 365 dni	202	22,4	1.014.803	10,2	4.440	94,5
od 366 do 730 dni	112	12,4	1.206.282	12,1	36	0,8
od 731 do 1.095 dni	112	12,4	1.059.908	10,7	94	2,0
od 1.096 do 1.460 dni	111	12,3	1.694.673	17,0	7	0,2
od 1.461 do 1.825 dni	100	11,1	1.606.858	16,1	7	0,2
nad 1.825 dni	265	29,4	3.370.618	33,9	117	2,5
SKUPAJ	902	100,0	9.953.142	100,0	4.701	100,0

Število dni blokade DECEMBER 2000	Pravne osebe		Povprečni znesek blokad		Zaposleni	
	število	strukt. v %	v tisoč SIT	strukt. v %	število	strukt. v %
od 6 do 365 dni	198	37,7	1.812.710	39,1	3.182	96,7
od 366 do 730 dni	69	13,1	272.806	5,9	49	1,5
od 731 do 1.095 dni	62	11,8	1.374.312	29,7	33	1,0
od 1.096 do 1.460 dni	58	11,0	345.170	7,4	14	0,4
od 1.461 do 1.825 dni	61	11,6	277.464	6,0	5	0,2
nad 1.825 dni	78	14,8	548.782	11,9	6	0,2
SKUPAJ	526	100,0	4.631.244	100,0	3.289	100,0

V decembru 1999 so imele v mariborski občini 902 pravni osebi neprekinjeno blokirani žiro račun nad 5 dni, kar je petina registriranih oz. 27,5% vseh delujočih pravnih oseb v občini. Večina

pravnih oseb (700 oz. 77,6%) je imela žiro račun neprekinjeno blokiran več kot 1 leto (v dec. 2000 62,3%), od tega 265 družb več kot 5 let (v dec. 2000 je bilo teh družb 78). Naporavnane obveznosti pravnih oseb z blokadami nad 1 leto so v decembru 1999 znašale cca. 9 mlrd SIT oz. 89,8%, v decembru 2000 pa je bil delež naporavnanih obveznosti teh pravnih oseb 60,9%.

5. STEČAJI

V Sloveniji je z osamosvojitvijo, prehodom na tržno gospodarstvo in izgubo bivših jugoslovanskih trgov prišlo do številnih stečajev, ki so sprva prizadeli velike sisteme, kasneje pa tudi manjša podjetja. Po ugotovitvah gospodarstvenikov je najbolj prizadeto gospodarstvo v Mariboru in regiji, zlasti še zaradi zlomov velikih industrijskih, gradbenih in trgovskih velikanov.

Od leta 1989, ko je bil zabeležen stečaj prvega večjega podjetja (Lilet), je začelo postopoma naraščati število stečajev mariborskih podjetij (v letih 1990 in 1991 je bilo skupaj uvedenih 6 stečajev, v letu 1992 se je stečajni postopek začel v 9 podjetjih, leta 1993 v 15 podjetjih in v letu 1994 v 19 podjetjih), najbolj pa so Maribor na gospodarskem in socialnem področju zaznamovali stečaji v letu 1995 (23 novih stečajev - Metalna Mio, Metalna TPI, TVT Termex, Merinka Melinda, GZP Mariborski tisk itd.) in letu 1996 (33 novih stečajev - SGP Stavbar Megrad, EM Hidromontaža, TAM, Tekstilna tovarna Tabor, Jeklotehna, PIK Exclusive itd.), ko je delo izgubilo največ delavcev.

Po podatkih APP-Podružnica Maribor¹⁵ je v letu 1999 na novo odprlo stečajni račun 124 družb v državi, od tega 21 gospodarskih družb, ki imajo sedež v mariborski občini:

- po velikosti je 17 majhnih (Barta&Barta d.o.o., Geocom d.o.o., Finanz Leasing d.o.o., Auxilia d.o.o., SGP Stavbar Visoke gradnje d.o.o., Warga International d.n.o., Interkontrakt d.o.o., Tima Holding d.d., Grasmere d.o.o., Hades d.o.o., TMR Studio d.o.o., Center za finančno svetovanje d.o.o., AM Commerce d.o.o., Eter d.o.o., Gradbeni finalist-Finalni podi d.o.o., TI MIT d.o.o., All Produkt d.o.o.), 3 so srednje velike (Splošna stavbena družba d.d., Merinka Matair d.o.o., MTT Tovarna tkanin d.d.) in 1 velika gospodarska družba (Metalna ECCE d.d.);
- po SKD jih je 9 s področja *Nepremičnine, najem in poslovne storitve*, 6 s področja *Predelovalne dejavnosti*, 4 s področja *Trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke potrošnje*, 2 s področja *Gradbeništvo*;

Tabela 20: Število uvedenih stečajnih postopkov v letu 1999 po področjih SKD

Področja Standardne klasifikacije dejavnosti	MARIBOR		SLOVENIJA	
	število	delež v %	število	delež v %
Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	-	-	4	3,2
Predelovalne dejavnosti	6	28,6	48	38,7
Gradbeništvo	2	9,5	10	8,1
Trgovina, popravila mot. vozil in izd. široke porabe	4	19,0	25	20,2
Gostinstvo	-	-	6	4,8
Promet, skladiščenje in zveze	-	-	2	1,6
Finančno posredništvo	-	-	1	0,8
Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve	9	42,9	26	21,0
Druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti	-	-	2	1,6
SKUPAJ	21	100,0	124	100,0

¹⁵ Vir: APP-Podružnica Maribor - Informacija o tekočih gospodarsko-finančnih gibanjih v MOM v letu 1999

Gospodarske družbe, v katerih se je v letu 1999 začel stečajni postopek je APP-Podružnica Maribor razdelila v tri skupine in sicer:

- v prvo skupino sodijo družbe, ki že nekaj časa ne poslujejo več, nimajo zaposlenih in lastnih sredstev ter za leto 1998 niso predložile zaključnih računov – teh je bilo v Sloveniji 26, od tega v Mariboru 4;
- v drugo skupino spadajo družbe, ki nimajo zaposlenih oz. je število zaposlenih manjše od 5, zaključne račune za leto 1998 so predložile, svoje osnovne dejavnosti pa v bistvu ne opravljajo več in s poslovanjem ne dosegajo več prihodkov oz. so le-ti minimalni, aktivnosti teh družb pa so bile v letu 1998 usmerjene predvsem k zmanjšanju obveznosti, odprodaji sredstev itd. – v Sloveniji je bilo teh družb 51, od tega v Mariboru 11;
- v tretjo skupino pa so uvrščene družbe, ki so pred uvedbo stečaja zaposlovale večje število delavcev in so imele velik gospodarski vpliv v občinah, stečajni teh družb pa imajo iz ekonomskega in iz socialnega vidika hujše posledice – teh družb je v Sloveniji 47, od tega 6 v Mariboru (Merinka Matair d.o.o. - 135 zaposlenih, MTT Tovarna tkanin d.d. - 124 zaposlenih, Gradbeni finalist-Finalni podi d.o.o. – 6 zaposlenih, TI MIT d.o.o. – 50 zaposlenih, Metalna ECCE d.d. – 588 zaposlenih, ALL Produkt d.o.o. – 23 zaposlenih).

Skupne značilnosti družb, ki so uvrščene v tretjo skupino so naslednje:

- večina družb je opravljala nestoritvene dejavnosti, predvsem na področju predelovalne dejavnosti (s tega področja je v Sloveniji 30 gospodarskih družb, od tega v Mariboru 5 družb),
- visoko število zaposlenih pred stečajem (na prvem mestu je Metalna ECCE – 588 zaposlenih, na drugem mestu pa Pionir Standard Grad d.d. iz Novega mesta – 317 zaposlenih),
- večletne visoke izgube, predvsem pri velikih in srednje velikih družbah, kjer po višini izkazane čiste izgube v letu 1998 izstopajo Litostroj Holding d.d. Ljubljana, Metalna ECCE d.d. Maribor, MTT Tovarna tkanin Melje d.d. Maribor (pri vseh treh so izgube presegle milijardo SIT),
- prav tako je bila za te družbe značilna nizka produktivnost dela, prezadolženost, kapitalska neustreznost, plačilna nesposobnost in blokacije žiro računov.

Družbe, za katere je bil v letu 1999 uveden stečajni postopek, niso več zavezane za predložitev statističnih podatkov in v zbirne obdelave o rezultatih poslovanja za leto 1999 niso zajete, kar je imelo vpliv na izboljšanje rezultatov poslovanja in manjše izgube v mariborski občini. Pomen teh družb, ki jih je APP-Podružnica uvrstila v tretjo skupino (v Sloveniji 47 gospodarskih družb, kjer je bilo 3.803 zaposlenih, od tega v Mariboru 6 gospodarskih družb z 926 zaposlenimi), je razviden iz tabele 21, kjer so prikazani deleži v poslovnih rezultatih za leto 1998:

Tabela 21: Deleži družb v stečaju iz 3. skupine v poslovnih rezultatih za leto 1998

3. skupina družb v stečaju	Deleži v %			
	gosp. družbe	zaposleni	prihodki	sredstva
MARIBOR	0,2	2,3	1,4	1,1
SLOVENIJA	0,1	0,8	0,5	0,4

V letu 1998 je 0,2% mariborskih podjetij, kjer je s stečajem teh podjetij izgubilo delo 2,3% vseh zaposlenih v občini, ustvarilo 1,4% vseh prihodkov, te družbe pa so imele v lasti 1,1% vseh sredstev. Odstopanje od povprečja v državi je opazno predvsem pri številu zaposlenih, ki so izgubili delo. V kolikor se osredotočimo na področje dejavnosti ugotovimo, da so 4 mariborska podjetja iz področja predelovalne dejavnosti, kar je po podatkih za leto 1998 pomenilo 1,2% vseh mariborskih podjetij iz te dejavnosti, kjer je bilo zaposlenih 894 delavcev (6,5% vseh zaposlenih v tej dejavnosti), delež teh mariborskih podjetij, ki so sedaj v stečaju pa je bil v prihodkih

predelovalne dejavnosti 4,4%, v sredstvih 6,1%, ustvarjena čista izguba teh 4 podjetij pa je v letu 1998 predstavljala 27,6% vseh izgub predelovalne dejavnosti.

Po podatkih Okrožnega sodišča v Mariboru se je v letu 2000 začel stečajni postopek v 37 mariborskih podjetjih, od tega je stečaj v 24 podjetjih že zaključen, saj premoženje, ki bi prišlo v stečajno maso ni zadoščalo niti za stroške postopka oz. je bilo neznatne vrednosti – v teh primerih gre v glavnem tudi za podjetja, kjer ni bilo zaposlenih. V 13 podjetjih pa je postopek stečaja še v teku: Ferkmes d.o.o., Athens d.o.o., Dadas d.d., Steinparzer&Kaiser d.o.o., Lexime d.o.o., Trgoagent d.o.o., MTT Tkanine d.o.o., Bencin d.o.o., Kvik d.d., Miriada d.o.o., Oblačila Stessl d.o.o., Donald d.o.o., Moda Lotus d.o.o.

Večina podjetij, v katerih je bil v letu 2000 uveden stečajni postopek, je po velikosti majhnih (34 oz. 91,9%), dve sta srednje veliki in eno veliko podjetje. Več kot 75% podjetij je pred stečajem opravljalo storitvene dejavnosti, predvsem na področju *Trgovine, popravil motornih vozil in izdelkov široke porabe* (19) ter *Poslovanja z nepremičninami, najem in poslovne storitve* (6).

Tabela 22: Število uvedenih stečajnih postopkov v letu 2000 po področjih SKD

Standardna klasifikacija dejavnosti	Število	Delež v %
A Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	1	2,7
D Predelovalna dejavnost	8	21,6
G Trgovina, popravila motornih vozil	19	51,4
I Promet, skladiščenje in zveze	1	2,7
J Finančno posredništvo	1	2,7
K Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve	6	16,2
N Izobraževanje	1	2,7
SKUPAJ	37	100,0

Vir: APP-Podružnica Maribor – Informacija o tekočih gospodarsko-finančnih gibanjih v MOM v letu 2000

Kot ugotavlja APP-Podružnica Maribor¹⁶, veliko podjetij, v katerih se je v letu 2000 začel stečajni postopek, dejansko že nekaj časa ni več poslovalo. Za leto 1999 je zaključne računovodske izkaze predložilo le 24 podjetij, medtem ko jih je imelo le 14 tudi zaposlene delavce (skupaj 590 delavcev, kar pomeni 1,5% vseh zaposlenih v podjetjih, ki so za leto 1999 oddale zaključne račune). Kar 20 podjetij ni imelo več lastnih virov financiranja in je v bilanci stanja izkazalo negativni kapital. V letu 1999 so ta podjetja ustvarila 4.520 mio SIT prihodkov, 13 mio SIT čistega dobička ter 920 mio SIT čistih izgub, kar v celotnih rezultatih mariborske občine za leto 1999 pomeni 1,0%-tni delež doseženih prihodkov, 0,1%-tni delež čistega dobička in 6,7%-tni delež čiste izgube.

Pred uvedbo stečajnega postopka ali med njim se lahko sproži postopek prisilne poravnave, v katerem insolventno¹⁷ ali prezadolženo podjetje predlaga upnikom izplačilo terjatev v zmanjšanem znesku ali odložitev plačila svojih obveznosti. V letu 2000¹⁸ je na Okrožno sodišče v Mariboru vložilo predlog za uvedbo postopka prisilne poravnave 23 podjetij iz mariborske občine, od tega je predloge 7 podjetij sodišče zavrnilo, v 2 podjetjih je sodišče po izdaji sklepa postopek ustavilo oz. zavrglo, postopek prisilne poravnave pa se je dejansko začel v 14 podjetjih: Merinka Maribor d.d., Svila d.d., Zlatorog Gostinstvo d.o.o., Konstruktor Gatrans d.o.o., Založba obzorja d.d., M.P.P. Inženiring d.o.o., Merinka Tkanina d.o.o., W&G d.o.o., Merinka Merikop d.o.o., Jeklotehna Trgovina d.o.o., Marles Pohišstvo d.d., Pivovarna Tara d.o.o., Mariborski sejem d.o.o., M.P.P.

¹⁶ Vir: APP-Podružnica Maribor – Informacija o tekočih gospodarsko-finančnih gibanjih v MOM v letu 2000

¹⁷ insolventnost - dalj časa trajajoča plačilna nesposobnost

¹⁸ Vir: APP-Podružnica Maribor – Informacija o tekočih gospodarsko-finančnih gibanjih v MOM v letu 2000

Karoserije d.o.o. V 10 podjetjih je bila prisilna poravnava potrjena že v letu 2000, v 4 primerih (Marles Pohišstvo d.d., Pivovarna Tara d.o.o., Mariborski sejem d.o.o., M.P.P. Karoserije d.o.o.) pa upniki do konca lanskega leta še niso odločali o potrditvi prisilne poravnave.

Kot ugotavlja APP-Podružnica Maribor, se s prisilno poravnavo sanirajo predvsem velika (7) in srednja (5) podjetja (pri stečajih so v ospredju majhna), prevladuje pa področje *Predelovalne dejavnosti* (8 podjetij). Vseh 14 podjetij, v katerih se je v letu 2000 začel postopek prisilne poravnave, je predložilo zaključne računovodske izkaze za leto 1999, iz katerih je razvidno, da je bilo v teh podjetjih zaposlenih 1.889 delavcev (4,9%-tni delež vseh zaposlenih v podjetjih, ki so oddale zaključne račune za leto 1999), da so ustvarila 15.305 mio SIT prihodkov, 2 podjetji sta poslovali z dobičkom (438 mio SIT), 12 pa z izgubo (3.264 mio SIT). V celotnih rezultatih mariborskega gospodarstva za leto 1999 to pomeni 3,2%-tni delež vseh doseženih prihodkov, 3,4%-tni delež čistega dobička in 23,9%-tni delež vseh čistih izgub.

6. ZAPOSLENOST IN BREZPOSELNOST¹⁹

Po podatkih Republiškega zavoda za zaposlovanje-Območna služba Maribor je bilo v decembru 1999 in decembru 2000 stanje aktivnega prebivalstva v Podravju naslednje:

Tabela 23: Aktivno prebivalstvo v letu 1999 in 2000

Podatki za december 1999		MOM	UE Maribor	Podravje
1	Zaposlene osebe v podjetjih in drugih organizacijah	48.403	51.513	85.016
2	Zaposlene osebe pri samozaposlenih osebah	3.772	4.661	10.327
3	Samozaposlene osebe:	3.738	5.106	15.655
	- <i>samostojni podjetniki posamezniki</i>	2.765	3.554	7.311
	- <i>osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost</i>	678	680	829
	- <i>kmetije</i>	295	872	7.515
A (1-3)	Delovno aktivno prebivalstvo²⁰	55.913	61.280	110.998
B	Registrirano brezposelne osebe	11.100	13.886	27.816
A+B	Aktivno prebivalstvo	67.013	75.166	138.814
	Stopnja registrirane brezposelnosti²¹	22,0	21,3	19,9

Podatki za december 2000		MOM	UE Maribor	Podravje
1	Zaposlene osebe v podjetjih in drugih organizacijah	48.477	51.909	86.111
2	Zaposlene osebe pri samozaposlenih osebah	4.021	5.012	11.029
3	Samozaposlene osebe:	3.647	5.062	14.278
	- <i>samostojni podjetniki posamezniki</i>	2.741	3.561	7.313
	- <i>osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost</i>	666	674	843
	- <i>kmetije</i>	240	827	6.122
A (1-3)	Delovno aktivno prebivalstvo²²	56.145	61.983	111.418
B	Registrirano brezposelne osebe	10.444	12.938	25.451
A+B	Aktivno prebivalstvo	66.589	74.921	136.869

¹⁹ Vir: RZZ-OE Maribor - Mesečne informacije, SURS - Nekateri pomembnejši podatki za RS

²⁰ Delovno aktivno prebivalstvo po lokaciji delovnega mesta

²¹ Stopnjo registrirane brezposelnosti je SURS izračunal na podlagi podatkov o delovno aktivnem prebivalstvu po lokaciji stalnega bivališča in ne po lokaciji delovnega mesta.

²² Delovno aktivno prebivalstvo po lokaciji delovnega mesta

	Stopnja registrirane brezposelnosti²³	20,6*	19,9*	18,2*

*Zadnji razpoložljivi podatki o stopnji registrirane brezposelnosti so za NOVEMBER 2000.

Več kot polovico delovno aktivnega prebivalstva v Podravju je zaposlenega v mariborski občini. Ob koncu leta 1999 je bilo v Mestni občini Maribor 55.913 zaposlenih, kar je za 2.302 delavca oz. 4% manj²⁴ kot decembra 1998, v decembru 2000 pa je število zaposlenih v Mestni občini Maribor poraslo na 56.145 zaposlenih. Med njimi je bilo 48.477 zaposlenih v podjetjih in drugih organizacijah, 3.647 samozaposlenih in 4.021 zaposlenih oseb pri samozaposlenih.

Tabela 24: Priliv in odliv registrirano brezposelnih oseb (UE in Podravje)

1999	UE MARIBOR												
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Σ
na novo prijavljeni	671	417	563	541	520	544	1.050	640	739	781	1.265	928	8.659
vklučeni v zaposlitev	923	362	599	410	507	480	498	534	826	332	608	582	6.661
črtani iz evidence	117	72	156	222	187	321	315	357	413	258	879	439	3.736
	PODRAVJE												
na novo prijavljeni	1.630	968	1.311	1.162	985	1.059	1.965	1.195	1.812	1.706	2.138	1.913	17.844
vklučeni v zaposlitev	1.754	824	1.496	996	962	1.208	957	1.009	1.727	758	1.115	1.050	13.856
črtani iz evidence	250	219	358	455	383	611	533	569	791	590	1.182	842	6.783

2000	UE MARIBOR												
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Σ
na novo prijavljeni	873	492	638	500	574	790	785	523	840	1.145	901	536	8.597
vklučeni v zaposlitev	553	574	729	339	622	401	347	522	786	411	495	266	6.045
črtani iz evidence	283	228	243	196	291	213	248	272	328	365	512	321	3.500
	PODRAVJE												
na novo prijavljeni	2.028	1.024	1.251	1.073	1.080	1.453	1.623	1.173	1.767	2.357	1.945	1.306	18.080
vklučeni v zaposlitev	1.144	1.218	1.728	790	1.413	1.042	765	1.332	1.458	1.001	1.088	538	13.517
črtani iz evidence	550	430	540	379	549	519	468	573	627	795	925	575	6.930

Na območju UE Maribor je bilo v obdobju I-XII 2000 novo prijavljenih 8.597 brezposelnih oseb (0,7% manj kot v enakem obdobju leta 1999), v zaposlitev je bilo vključenih 6.045 oseb (za 9,2% manj kot leta 1999), od tega 83,0% za določen čas, iz evidence brezposelnih pa je bilo črtanih 3.500 oseb (6,3% manj kot leta 1999). V letu 1999 in 2000 je bil priliv v brezposelnost manjši od odliva iz brezposelnosti. Število oseb, ki so se vključile v zaposlitev oz. so bile odjavljene iz evidence brezposelnih je bilo višje od števila oseb, ki so se na novo prijavile v evidenco brezposelnih v letu 1999 za 20,1%, v letu 2000 pa za 11,0%.

V decembru 2000 je bilo na področju UE Maribor 12.938 brezposelnih oseb (v primerjavi z decembrom 1999 zmanjšanje brezposelnih za 6,8%), od tega jih je bilo 10.444 registriranih v Mestni občini Maribor (za 5,9% manj kot decembra 1999). Iz podatkov v tabeli 25 je razvidno, da se število registrirano brezposelnih oseb zmanjšuje na vseh nivojih, najnižje pa je bilo v septembru 2000. Stopnja registrirane brezposelnosti, ki je bila še v januarju 1999 v MO Maribor 23,6%, se je v novembru 2000 zmanjšala na 20,6%, vendar je še vedno precej nad državnim nivojem (11,9%).

Tabela 25: Brezposelnost v razdobju 1996 - 2000

BREZPOSELNOST				
Mesec	MOM	UE Maribor	Podravje	Slovenija

²³ Stopnjo registrirane brezposelnosti je SURS izračunal na podlagi podatkov o delovno aktivnem prebivalstvu po lokaciji stalnega bivališča in ne po lokaciji delovnega mesta.

²⁴ Zmanjšanje zaposlenih, ker podatki za dec. 1999 ne vključujejo več občin Miklavž in Hoče-Slivnica. V dec. 1999 je bilo v vseh treh občinah skupaj zaposlenih 59.220 delavcev, kar je za 1,7% več kot dec. 1998.

	Število	Stopnja	Število	Stopnja	Število	Stopnja	Število	Stopnja
dec. 1996	14.670		16.271		31.608		124.470	
dec. 1997	14.242	23,9	15.999	24,1	31.640	22,6	128.572	14,8
dec. 1998	13.924	23,6	15.626	23,7	30.611	22,0	126.625	14,6
dec. 1998*	12.502	*						
<i>*brez občin Hoče-Slivnica in Miklavž na Dravskem polju</i>								
1999								
januar	12.177	23,6	15.256	23,1	30.237	22,0	126.028	14,5
februar	12.145	23,6	15.239	23,1	30.162	21,7	124.920	14,3
marec	11.975	23,3	15.047	22,8	29.619	21,3	122.917	14,1
april	11.911	23,1	14.956	22,7	29.330	21,1	121.882	14,0
maj	11.788	22,9	14.782	22,4	28.971	20,8	120.028	13,7
junij	11.601	22,7	14.525	22,1	28.211	20,3	116.906	13,4
julij	11.828	23,0	14.762	22,4	28.686	20,4	118.122	13,4
avgust	11.618	22,7	14.511	22,0	28.303	20,2	116.764	13,3
september	11.195	22,0	14.011	21,4	27.597	19,8	115.336	13,1
oktober	11.334	22,1	14.202	21,5	27.955	19,9	115.456	13,0
november	11.166	22,0	13.980	21,3	27.796	19,8	114.704	13,0
december	11.100	22,0	13.886	21,3	27.816	19,9	114.348	13,0
2000								
januar	11.135	22,1	13.923	21,5	28.150	20,3	116.243	13,3
februar	10.893	21,6	13.613	21,0	27.528	19,8	113.978	13,0
marec	10.632	21,1	13.279	20,5	26.511	19,1	110.062	12,6
april	10.634	20,9	13.244	20,4	26.415	19,0	108.275	12,4
maj	10.381	20,5	12.905	19,9	25.533	18,4	104.777	12,0
junij	10.552	20,8	13.081	20,1	25.425	18,3	103.355	11,8
julij	10.716	21,0	13.271	20,4	25.815	18,6	104.387	11,9
avgust	10.511	20,7	13.000	20,0	25.083	18,1	102.230	11,7
september	10.253	20,2	12.726	19,6	24.765	18,6	102.198	11,7
oktober	10.574	20,7	13.095	20,0	25.326	18,2	104.818	11,9
november	10.498	20,6	12.989	19,9	25.258	18,2	104.304	11,9
december	10.444	*	12.938	*	25.451	*	104.583	*

* ni podatka

Po podatkih za december 2000 je strukturna brezposelnost v **UE Maribor** naslednja:

- delež žensk 53,2% (MOM 53,2%),
- delež stečajnikov in trajno presežnih delavcev 33,3%,
- delež iskalcev prve zaposlitve 18,3%,
- delež starih do 26 let 20,8%,
- delež starih nad 40 let 54,0%,
- delež brezposelnih s I.-II. stopnjo izobrazbe 38,7% (MOM 38,7%),
- delež dolgotrajno brezposelnih, ki iščejo zaposlitev več kot 1 leto je 65,4%.

Tabela: 26 **Struktura brezposelnih v decembru 1999 in 2000**

Struktura brezposelnih	December 1999				December 2000			
	MOM	UE MB	Podravje	Slovenija	MOM	UE MB	Podravje	Slovenija
<i>SKUPAJ</i>	<i>11.100</i>	<i>13.886</i>	<i>27.816</i>	<i>114.348</i>	<i>10.444</i>	<i>12.938</i>	<i>25.451</i>	<i>104.583</i>
delež žensk	52,6	52,5	50,7	50,6	53,2	53,2	51,4	50,3
delež stečajn. in trajno presežnih delav.		37,7	33,9	32,7		33,3	30,7	30,0
delež iskalcev prve zaposlitve		16,3	17,8	18,6		18,3	18,8	19,0
delež starih do 26 let		19,5	22,6	24,8		20,8	22,7	24,4
delež starih nad 40 let		55,2	50,5	50,5		54,0	50,9	50,8
delež s I. in II. stopnjo izobrazbe	38,9	38,9	30,7	47,2	39,0	38,7	44,1	47,2
delež dolgotrajno brezposelnih		66,5	65,6	62,9		65,4	64,4	61,4

V primerjavi z decembrom 1999 se je v strukturi brezposelnih povečal predvsem delež iskalcev prve zaposlitve in delež starih do 26 let, zmanjšal pa se je delež stečajnikov in trajno presežnih delavcev, brezposelnih oseb starih nad 40 let in delež dolgotrajno brezposelnih oseb. Primerjalni podatki za število registriranih brezposelnih oseb v Mestni občini Maribor na dan 31.12. za leto 1995, 1996, 1997, 1998, 1999 in 2000 pa so podani v tabeli 27:

Tabela 27: Brezposelne osebe v MO Maribor po izobrazbi v razdobju od 1995 do 2000

Leto	Število		Od vseh delež glede na stopnjo izobrazbe v %				
	Vsi	Ženske	I. in II.	III. in IV.	V.	VI.	VII. in VIII.
1995	13.961	6.794	38,5	28,4	27,1	4,2	1,9
1996	14.500	7.028	38,5	29,4	26,2	3,9	2,1
1997	14.242	7.092	39,2	29,8	25,8	3,5	1,7
1998	13.924	7.065	39,5	29,2	26,1	3,5	1,7
1998*	12.502	6.337	40,1	28,6	26,0	3,5	1,7
1999	11.100	5.843	38,9	29,6	26,5	3,2	1,7
2000	10.444	5.556	39,0	30,1	26,4	2,9	1,6

*brez občin Miklavž na Dravskem polju in Hoče-Slivnica

Iz tabele izhaja, da se število brezposelnih oseb v MO Maribor sicer zmanjšuje, narašča pa delež brezposelnih žensk (v letu 1998 je bil delež 50,7%, v letu 1999 je bil delež 52,6%, v letu 2000 pa 53,2%) in delež brezposelnih oseb s III. in IV. stopnjo izobrazbo, v upadanju pa je delež brezposelnih s VI. in VII. oz. VIII. stopnjo izobrazbe.

Za vzpodbujanje zaposlovanja Republiški zavod za zaposlovanje, Območna služba Maribor izvaja različne ukrepe aktivne politike zaposlovanja, ki so na eni strani usmerjeni k brezposelnim osebam (programi usposabljanja in izobraževanja, javna dela, programi spodbujanja samozaposlovanja, programi usposabljanja in zaposlovanja invalidov in drugih težje zaposljivih oseb), na drugi strani pa k delodajalcem (program povračila prispevkov delodajalcem, program subvencioniranja dela stroškov invalidskim podjetjem, programi sofinanciranja usposabljanja in prekvalifikacije).

7. UKREPI LOKALNE SKUPNOSTI ZA HITREJŠI RAZVOJ MALIH IN SREDNJIH PODJETIJ

V nadaljevanju predstavljamo ugotovitve projekta o opredelitvi sistema spodbud lokalnih skupnosti za izbrane ciljne skupine malih in srednjih podjetij, ki ga je v letu 2000 pripravil Ekonomski institut Maribor. Najprej so predstavljeni okviri za pripravo in izvajanje ukrepov lokalnih skupnosti (povzetki strateških dokumentov na ravni države, programi pomoči EU in Euro info centri, povzeteke Antibirokratskega programa), nato spodbude lokalne skupnosti in na koncu možni takojšnji ukrepi.

7.1. Okviri za pripravo in izvajanje ukrepov lokalne skupnosti za hitrejši razvoj malih in srednjih podjetij

7.1.1. Strategija razvoja malih in srednjih podjetij in podjetništva v Sloveniji²⁵

Strategija razvoja malih in srednjih podjetij in podjetništva v Sloveniji (delovno gradivo, ki bo predloženo Vladi RS v potrditev) navaja med ključnimi nalogami za hitrejši razvoj malih in srednjih podjetij v Sloveniji zlasti naslednje naloge:

a.) Promocija podjetništva in razvoj podjetniške kulture

Promocijo podjetništva in razvoj podjetniške kulture, zaupanje v lastne sposobnosti pri mladih in podjetniško razmišljanje bo možno učinkovito in najhitreje doseči le z mehanizmom načrtnega praktičnega spoznavanja uspešnih podjetniških primerov, z revitaliziranim sistemom podjetniškega štipendiranja povezanim s stalnim praktičnim usposabljanjem in po potrebi tudi s sprotnim preusposabljanjem.

b.) Sistematično spodbujanje podjetništva in obrti za povečanje števila dinamičnih, inovativnih podjetij s potencialom rasti in visoko dodano vrednostjo ter spodbujanje pripravljenosti za prevzemanje tveganja in skupna vlaganja

V Sloveniji bo potrebno pospešeno opustiti stare poglede na industrijsko proizvodnjo in začeti razvijati tiste aktivnosti v verigi dodane vrednosti neke dejavnosti, ki zahtevajo več znanja, inovativnosti in zato prinašajo višjo dodano vrednost, so pa povezane z višjim tveganjem, kar odvrta potencialne investitorje. Te dejavnosti zahtevajo bistveno višjo izobrazbeno strukturo in očitno je, da mnogih zaposlenih ne bo moč prekvalificirati za tako delo.

Veliko vlogo pri spodbujanju povečevanja števila dinamičnih, inovativnih podjetij s potencialom rasti in visoko dodano vrednostjo imajo vse oblike izobraževanja in usposabljanja.

Predvsem pri mladih je potrebno pristopiti k motiviranju in usposabljanju za aktivno iskanje svojega mesta na trgu dela. Na ta način bo omogočen razvoj intelektualnega potenciala mladih, saj bodo le tako postali bolj zaposljivi v svetu nenehnih sprememb.

Strategija razvoja malih in srednjih podjetij in podjetništva v nadaljevanju navaja več primernih oblik usposabljanja in izobraževanja:

- razvijanje programov usposabljanja s pošiljanjem mladih v tujino, kar bo omogočilo, da se naučijo tujih organizacijskih sistemov, prave rabe tujega poslovnega jezika in se seznanijo s poslovno kulturo v drugih državah. Usposabljanje je povezano z gojenjem inovacijske kulture, z zahtevami, ki jih diktira uvajanje novih tehnologij in s podporo tehnološkim spremembam itd.;
- razvijanje dualnega sistema poklicnega izobraževanja, sistema mojstrskih ter delovodskih oziroma poslovodskih izpitov in stimuliranje izobraževalnih organizacij za pripravo kandidatov za mojstrske, delovodske in poslovodske izpite;
- za povečanje števila dinamičnih in inovativnih podjetij je, tako kažejo podatki iz razvitih evropskih držav in ZDA, treba sistematično razvijati različne programe podjetniškega

²⁵ Tomanič-Vidovič, M., Marovt, A., Vahčič, A., Glas, M., Drnovšek, M., Rus, M. (2000): Strategija razvoja malih in srednjih podjetij in podjetništva v Sloveniji

izobraževanja na dodiplomski in podiplomski stopnji izobraževanja na ekonomskih in zlasti tehniških fakultetah.

c.) Izgradnja dinamičnega podjetništva naklonjenega okolja, ki omogoča rast in spodbuja inovativnosti

Zmanjšanje administrativnih ovir za razvoj podjetništva

S predvideno uvedbo administrativnih poenostavitev in izboljšanjem pravnega okolja se lahko pospešijo registracijski postopki in zmanjšajo/odpravijo davčne ter druge omejitve.

Razvoj prostorske infrastrukture

Pripraviti je potrebno program razvoja prostorske infrastrukture z vidika pospeševanja razvoja malih in srednjih podjetij, ki bo temeljni dokument s področja podjetništva pri oblikovanju prostorskega plana Republike Slovenije.

Izboljšanje finančnega in davčnega okolja ter dostopa do finančnih sredstev

Finančna sredstva so ključna razvojna omejitev malih in srednjih podjetij. Predvsem je otežen dostop do dolgoročnih finančnih sredstev, ki so zaradi večje tveganosti tudi dražja. Smiselno je razvijati začetne dobre izkušnje v Sloveniji in upoštevati usmeritve EU.

Davki morajo postati močnejši dejavnik razvoja malih in srednjih podjetij, kakor tudi politike pritegovanja podjetnikov v posamezno lokalno okolje.

Razvoj informacijske mreže za podjetja

Evropa polaga veliko pozornost razvoju informacijske mreže za podjetja. Glavna institucija za razvoj te mreže so Evropski informacijski centri (Euro Info Centers). Cilj centrov je zagotavljanje potrebnih informacij za podjetja.

V Sloveniji obstajajo Evropski informacijski centri v Ljubljani, Mariboru in Kopru. Vloga Evropskih informacijskih centrov se je v zadnjih letih bistveno spremenila. Niso le informacijski centri, ampak predvsem podporni instrument ne le za mala podjetja, ampak za vsa podjetja. Povečalo se je tudi število uporabnikov storitev Evropskih informacijskih centrov in spremenila struktura vprašanj, ki jih rešujejo.

Podpora raziskavam in tehnološkemu razvoju

Tehnologija je pomemben faktor, ki omogoča podjetjem vseh velikosti doseganje konkurenčne prednosti. Toda mala in srednja podjetja težko izvajajo raziskave in tehnološki razvoj samostojno. Sodelovanje med podjetji in raziskovalnimi organizacijami je možna rešitev, ki omogoča potrebno koncentracijo sredstev in dopolnjujočih se znanj. Evropski programi za raziskave in tehnološki razvoj pomagajo različnim partnerjem iz različnih držav, da sodelujejo v raziskovalnih skupinah.

Spodbujanje inoviranja

Pomemben prispevek k povečanju konkurenčnosti malih in srednjih podjetij predstavljajo inovacije. Pri tem je potrebno sodelovanje podjetij z izobraževalnimi institucijami, kakor tudi med industrijo ter javnimi in raziskovalnimi institucijami. Prav tako je potrebno zmanjšati finančne ovire pri ustanavljanju podjetij usmerjenih k inovacijam. Podpirati je potrebno vzpodbude, ki pospešujejo »inovacijska partnerstva« med podjetniki, javnimi in finančnimi ustanovami. Pospešiti je potrebno tudi dostop malih in srednjih podjetij do nacionalne in globalne inovacijske mreže.

Nujna je nadgradnja pravnega in finančnega podpornega okolja za inovacije. Pri pravnem področju je precej pereča in nerešena problematika zaščite intelektualne lastnine. Inovatorji najbolj potrebujejo pomoč na tem področju, saj je zaščita izumov relativno draga (zato tudi finančni instrumenti).

Program inovacij EU ima tri cilje, in sicer: 1. razvijanje okolja, ki podpira inovacije in vpeljavo novih tehnologij v podjetja, 2. razvoj prostega pretoka tehnologije in znanja v evropskem prostoru in 3. podpira ustrezno tehnologijo za to področje. Ti cilji so zajeti v prvem akcijskem programu za inovacije v Evropi, ki ima za cilj ustvariti resnično inovacijsko kulturo, ugodno pravno in finančno okolje za inovacije in vzpostaviti tesnejšo zvezo med raziskavami in inovacijami. V Sloveniji na tem področju deluje mreža SPIM, ki je doslej igrala pomembno vlogo zlasti pri omogočanju sodelovanja inovatorjev na mednarodnih sejmih inovacij.

d.) Pospeševanje razvoja mikro podjetij

Za pospeševanje razvoja mikro podjetij je potrebno:

- izgraditi prijazno podporno okolje;
- usposobiti udeležence za tržni pristop;
- organizirati splet različnih aktivnosti;
- organizirati enotno blagovno znamko in prodajni kanal.

Prijazno podporno okolje je potrebno zagotoviti s pomočjo podporne mreže za mikro podjetja, ki ima za nalogo:

- organizirati svetovanje za podjetnike o možnostih ustanovitve mikro podjetja;
- organizirati delavnice za posameznike, predvsem računalniške in podjetniške delavnice za tiste mikro podjetnike, ki se prvič odločajo za posel in samozaposlitev;
- enkratna pomoč pri oblikovanju idej in izdelkov s pomočjo neodvisnih »sodnikov«, ki produkt ocenijo ter podajo konstruktivno kritiko za spremembo izdelka;
- organizirati razstave za izdelke in storitve mikro podjetnikov;
- izdajati publikacije in propagandni material ter uporaba elektronskih medijev;
- pripraviti izobraževalne seminarje skupaj z državo in lokalnimi skupnostmi.

e.) Spodbujanje investicij v razvoj človeških virov

Eden od glavnih vzrokov nizke dodane vrednosti na zaposlenega je tako nizka stopnja izobrazbe zaposlenih kot tudi usposobljenost vodstvenega, tehničnega in strokovnega kadra za obvladovanje in razvoj podjetij v spremenjenih pogojih. Zlasti je prisotno pomanjkanje znanja in kadrov za strateško vodenje ter poslovno, tehnološko in tržno posodobitev.

f.) Informacijska družba in »internetizacija« malih in srednjih podjetij

V svetu je razvoj na tem področju vezan predvsem na nova hitro rastoča podjetja, ki jih podpira rizični kapital. V Sloveniji imamo nekaj podjetij, ki imajo možnost uveljavitve na svetovnih trgih, in ki bi lahko bila jedro industrije informacijske tehnologije.

Po zadnjih predvidevanjih bo internet odigral ključno vlogo pri zniževanju stroškov in pospešitvi trgovine. V Sloveniji je bil že sprejet Zakon o elektronskem poslovanju, ki je osnova za razvoj elektronske trgovine. Največji del elektronske trgovine bo potekal med podjetji, manjši del pa med podjetji in končnimi kupci.

Informacijska družba prinaša nove oblike dela:

- delo na domu še najpogosteje definiramo kot obliko mikro – podjetništva, ko podjetnik vodi svoje poslovanje doma ali pa gre za obliko delovnega razmerja in opravljanje dela po naročilu oz. pogodbi za svojega delodajalca;
- delo na daljavo je oblika dela z računalniki in drugimi telekomunikacijskimi sredstvi, kjer sta tako lokacija dela kot tudi delovni čas fleksibilna in se prav tako izvajata na daljavo – doma ali iz posebnega logističnega centra.

Država mora pospeševati nove fleksibilnejše oblike dela na domu in dela na daljavo z vzpostavitvijo nacionalne koordinacije aktivnosti na področju odpravljanja ovir pri uvajanju obeh oblik dela, z vzpostavitvijo potrebne skupne razvojne infrastrukture in oblikovanjem različnih vrst spodbud.

Pomembna je tudi povezava univerze in gospodarstva, zato je v okviru Strategije razvoja malih in srednjih podjetij in podjetništva predlagano ustanavljanje »inovacijskih centrov«, ki bi lahko delovali v okviru že delujočih tehnoloških parkov ali inkubatorjev.

7.1.2. Programi pomoči EU in Euro Info centri²⁶

Evropska komisija že vrsto let namenja različne vrste pomoči državam v Evropi. Osnovni namen dodeljevanja pomoči je zagotoviti večji gospodarski potencial Evrope kot celote in združiti tisti razvojni potencial, ki lahko pripelje k večji gospodarski rasti, zmanjšanju socialnih in ekonomskih razlik med državami ter dvigu kakovosti življenja v tem delu sveta. Slovenija prejema pomoč EU od leta 1992 dalje, predvsem v okviru programa Phare. Od leta 1999, s podpisom sklepa Pridruženega sveta, pa sodelujemo tudi v nekaterih programih skupnosti.

Spodbude za različna področja dejavnosti

Osnovni finančni instrumenti so vsebovani v različnih specifičnih programih, ki po svoji vsebini pokrivajo najrazličnejša področja delovanja.

Instrumenti predpristopne pomoči:

- Program Phare (nacionalni Phare program, CBC program, Multi-beneficiary program, itd.),
- ISPA in SAPARD-regionalni razvoj.

Programi Skupnosti pokrivajo naslednja področja:

- Raziskave in tehnološki razvoj (COST, TEMPUS, Peti okvirni program, COPERNICUS, itd.),
- Okolje (LIFE III),
- Podjetništvo (večletni program za podjetja, Europartnariat, itd.),
- Šolstvo in izobraževanje (Leonardo da Vinci, SOCRATES, itd.),
- Energija (EESD),
- Kultura (CULTURE 2000).

Kaj lahko podjetja pridobijo s programi EU ?

- nepovratna finančna sredstva,
- partnerja za različne oblike poslovnega sodelovanja (skupna vlaganja, marketinško sodelovanje, prenos znanja in tehnologije itd.),
- sredstva in subvencije za izdelavo različnih raziskav, analiz, strategij razvoja, itd.

Kako lahko pomaga slovenska mreža Euro Info Centrov oziroma, katere informacije nudi?

- informacije o programih EU, ki so odprti tudi za slovenska podjetja in ustanove,
- informacije o nacionalnih koordinatorjih za posamezne programe EU v Sloveniji in tujini ter ostale kontaktne naslove,
- pomoč pri iskanju partnerja za določen program EU,
- informacije o tekočih razpisih EU, ki so objavljeni v Uradnem listu Evropske Skupnosti (Official Journal) oz. na internetnih straneh Evropske komisije,

²⁶ Tomanič-Vidovič, M., Marovt, A., Vahčič, A., Glas, M., Drnovšek, M., Rus, M. (2000): Strategija razvoja malih in srednjih podjetij in podjetništva v Sloveniji

- informacije o CCR – centralnem svetovalnem registru (Central Consultancy Register) za PHARE, TACIS & OBNOVA programe itd.,
- inicialno svetovanje pri izbiri ustreznega programa EU za konkreten podjetnikov projekt.

7.1.3. Antibirokratski program²⁷

Po ugotovitvah Evropske komisije so administrativne ovire velika ovira razvoju malih in srednjih podjetij in podjetništva v državah – članicah EU. Ugotovitev še toliko bolj velja za države – kandidatke, ki svoje zakonsko okolje šele razvijajo in prilagajajo evropskim standardom. Na mednarodni konferenci *Legal Aspects of SME Development & Best Practice in Simplification of the SME Legal Environment*, ki je potekala aprila 2000 v Mariboru pod pokroviteljstvom Ministrstva za malo gospodarstvo in turizem, Evropske Delegacije in Srednjeevropske pobude, je bil predstavljen »Antibirokratski program«, ki vsebuje obsežno analizo zakonskih in administrativnih ovir in predlogov za njihovo odpravljanje.

Iz obsežne analize administrativnih ovir in predlogov ukrepov za izboljšanje stanja navajamo le nekaj najpomembnejših in tiste, ki jih lahko apliciramo tudi na lokalni ravni.

A) Usklajevanje navodil za delo upravnih enot (UE)

V Sloveniji je 58 Upravnih enot, ki v skladu z Zakonom o upravi (Ur.l. RS št. 67/94) izvajajo naloge posameznih ministrstev. Pristojna ministrstva so ob preučitvi ovir za razvoj podjetništva, navedenih v prvem stebri, ugotovila:

- da v večini primerov ni potrebna sprememba obstoječe zakonodaje, ampak pravilno in enotno tolmačenje predpisov na vseh upravnih enotah;
- da je potrebno skrajšati čas izvajanja upravnih postopkov (od vloge do izdaje aktov).

Glavne ovire so:

- postopki za ugotavljanje pogojev za začetek opravljanja dejavnosti,
- razlike v delu in cenah storitev komisij pri UE za preverjanje tehničnih pogojev za opravljanje dejavnosti,
- pridobivanje dokumentacije za začetek opravljanja dejavnosti na več lokacijah.

Tuje rešitve

Evropska unija priporoča uporabo mehanizmov za poenostavitev postopkov ustanavljanja malih podjetij, ki so se dobro obnesli v praksi posameznih držav članic (»dobra praksa«). Namen teh mehanizmov je zagotoviti boljše medsebojno sodelovanje posameznih pristojnih administrativnih organov, ki odločajo o izdaji dovoljenj za začetek opravljanja dejavnosti. Praksa namreč kaže, da se postopki v zvezi z ustanovitvijo pogosto podvajajo, večkrat je potrebno izpolniti enako prijavnno dokumentacijo, vse to pa postopke zavlačuje in draži.

EU zato državam članicam priporoča, da znotraj svojih nacionalnih zakonodaj najprej analizirajo obstoječe stanje in na tej osnovi sistemizirajo vse postopke, do katerih prihaja v fazi ustanavljanja malih podjetij, in pripravijo ukrepe za njihovo racionalizacijo ter poenostavitev.

V zvezi z registrskimi postopki se priporoča:

²⁷ Ministrstvo za malo gospodarstvo in turizem (2000): Antibirokratski program v okviru Akcijskega programa zaposlovanja v Sloveniji za leti 2000 in 2001
Mednarodna konferenca CEI: Legal Aspects of SME Development & Best Practise in Simplification of the SME Legal Environment, Maribor, 6.-7. April 2000

- oblikovanje osrednjih kontaktnih (administrativnih) organov, kjer bi bilo mogoče opraviti vse registrske formalnosti na enem mestu. Ta centralna mesta imajo še bistveno večje učinke, ker že ustanovljenim malim podjetjem omogočajo komunikacijo z oblastmi tudi v fazi poslovanja, npr. v primeru sprememb firme oz. sedeža, pridobivanje naknadnih dovoljenj in soglasij, v povezavi z delovnimi razmerji in podobno (12. točka priporočila);
- vse formalnosti, tako v fazi ustanavljanja kot tudi v fazi razvoja, opravijo na podlagi enotne prijavnne dokumentacije. Na ta način pridobljene informacije oz. podatki služijo tudi v kasnejših postopkih (15. točka priporočila);
- ob pridobivanju dovoljenj in soglasij, ki so potrebna za začetek opravljanja dejavnosti, je poenostavitev mogoče doseči z uvedbo »molčečega pristanka« organa: če organ v določenem roku ne odgovori, se šteje, da soglaša s prisilčevo zahtevo (18. točka priporočila).

V nadaljevanju po Antibirokratskem programu povzemamo podrobnejšo razčlenitev ovir po posameznih treh področjih in predlagane aktivnosti za izboljšanje stanja:

a) Postopki za ugotavljanje pogojev za začetek opravljanja dejavnosti – opis ovire:

- neenotni in dolgotrajni postopki pri ugotavljanju pogojev za začetek opravljanja dejavnosti gospodarskih subjektov pri UE,
- nefleksibilnost in neprilagodljivost osebja, ki vodi postopke na UE.

Predlagane aktivnosti

Ključni cilj drugega stebra je oblikovanje preglednice obstoječih navodil s katero se zagotavlja njihova enotna uporaba. Za razvoj podjetništva je potrebno zagotoviti tudi podjetniškemu okolju prijazno in strokovno usposobljeno javno upravo, kar se bo zagotavljalo z različnimi oblikami usposabljanja in izobraževanja zaposlenih.

V zvezi z reševanjem ovir in neskladij pri delu upravnih enot avtorji Antibirokratskega programa predlagajo:

- organiziranje ožje skupine zadolžene za koordinacijo z resornimi ministrstvi (s člani skupine za realizacijo Antibirokratskega programa), oziroma drugimi posamezniki, ki so tekoče seznanjeni s problematiko na upravnem oziroma delovnem področju posameznih ministrstev na nivoju UE;
- Ministrstvo za notranje zadeve naj kot pristojni organ za sistem, organizacijo in delovanje upravnih organov v sodelovanju z resornimi ministrstvi organizira sestanke predstavnikov upravnih enot, na katerih se izmenjujejo mnenja in oblikujejo enotna stališča glede ugotavljanja pogojev za začetek opravljanja dejavnosti in s tem skrajševanje postopkov;
- za podrobnejšo analizo in pripravo oblikovanja učinkovitejšega dela UE je potrebno organizirati strokovne obiske in študije v okviru mednarodnih pomoči, ki jih ima Slovenija na voljo;
- Sektor Upravna akademija kot organizacijska enota Urada za organizacijo in razvoj uprave izvaja nekatere programe usposabljanja in izobraževanja zaposlenih. Opozoriti je potrebno na pomembnost stalnega usposabljanja in izpolnjevanja na področju funkcionalnih znanj, ki jih morajo obvladati zaposleni v UE pri delu s strankami;
- Ministrstvo za notranje zadeve kot pristojni organ za sistem, organizacijo in delovanje upravnih organov v sodelovanju z resornimi ministrstvi oblikuje preglednico obstoječih navodil, na osnovi katere se zagotovi enotna uporaba le-teh;
- preučitev možnosti uvajanja neke vrste standardov »podjetjem prijazne državne uprave«.

b) Razlike v delu in cenah storitev komisij pri UE za preverjanje tehničnih pogojev za opravljanje dejavnosti

Upravne enote se pri vodenju postopkov v zvezi z ugotavljanjem pogojev za opravljanje dejavnosti poslužujejo raznih oblik in načinov ogledov v zvezi s prostori in opremo. Nekatere upravne enote so prevzele pogodbe, ki so jih s posameznimi izvedeniškimi organizacijami sklenile že občine, nekatere pa so na podlagi javnega razpisa izbrale eno ali pa več prijavljenih izvedeniških organizacij. Postopki za preverjanje tehničnih pogojev, trajanje in cena so zato v UE različni.

Predlagane aktivnosti:

Avtorji Antibirokratskega programa predlagajo naslednje aktivnosti:

- preučitev postopka ugotavljanja in oblikovanja cen storitev po vseh upravnih enotah in analiza stanja o cenah storitev;
- izdelati je potrebno merila in kriterije za izbiro izvedeniške organizacije, predvsem glede števila potrebnih ekspertov in glede cen ekspertnih storitev.

c) Pridobivanje dokumentacije za začetek opravljanja dejavnosti na več lokacijah

Pri pridobivanju potrebnih dokumentov za začetek dejavnosti, podjetnik obiskuje različne urade in druge pristojne službe, ki so pogosto na različnih lokacijah.

Predlagane aktivnosti za izboljšanje stanja:

Avtorji Antibirokratskega programa predlagajo preučitev možnosti za zagotovitev vse dokumentacije na enem mestu v okviru lokalnih pospeševalnih centrov in vzpostavitev brezplačnega dostopa do informacij na internetu. Pobuda vključuje preučitev možnosti prostorskega povezovanja akterjev na področju podjetništva in gospodarstva (GZS, OZS, UE, PCMG, RPC, LPC, ZRSZ).

B) Zagotavljanje transparentnih in dostopnih informacij podjetnikom - informacijski centri in njihova povezava

V obstoječem podjetniškem okolju v Sloveniji so informacije za potrebe malih podjetij in podjetnikov razpršene in premalo konkretne. Sistem informiranja, ki bi omogočal dostop do informacij vsakomur in ob vsakem času, še ni razvit.

V praksi obstajajo različne institucije s svojimi mrežami, ki naj bi nudile potencialnim in obstoječim podjetjem informacije in pomoč. To so:

- Gospodarska zbornica Slovenije (GZS) s svojo mrežo območnih (regionalnih) zbornic,
- Obrtna zbornica Slovenije (OZS) z mrežo območnih zbornic, ki pokrivajo območja nekdanjih občin,
- Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ) z mrežo območnih služb,
- Pospeševalni center za malo gospodarstvo (PCMG) z (delno še nastajajočo) mrežo lokalnih in regionalnih pospeševalnih centrov (RPC, LPC).

V okviru mreže GZS in OZS lahko pridobivajo informacije in pomoč njihovi člani, v mreži ZRSZ pridobivajo informacije in pomoč predvsem brezposelne osebe, ki se vključujejo v programe samozaposlovanja, in obstoječi podjetniki (zaposlovanje). V okviru mreže PCMG naj bi pridobivali informacije vsi podjetniki, podjetniki začetniki in obrtniki.

V Sloveniji je prišlo do zastoja v razvoju informacijskega sistema za malo gospodarstvo, z evropsko pomočjo se razvijajo le Euro-Info centri. Euro-Info centri so nosilci razvoja informacijske mreže za podporo internacionalizaciji poslovanja. Cilj centrov je zagotoviti

informacijo malim podjetjem o vseh vidikih EU. Pred nedavnim je bil vzpostavljen tudi v Mariboru.

Tuje rešitve

Poglavitni instrumenti za izboljšanje dostopa malih in srednjih podjetij do informacij so programi za spodbujanje uporabe informacijske tehnologije, dostop do interneta in druge infrastrukture.

Predlagane aktivnosti za izboljšanje stanja:

Avtorji Antibirokratskega programa predlagajo:

- preučitev možnosti za vzpostavitev enotne informacijske mreže med podpornimi institucijami malega gospodarstva;
- zagotovitev brezplačnega dostopa do informacij in povezava informacijskih centrov (informacijska povezava obstoječe podjetniške mreže, vzpostavitev »on-line« povezave med podpornimi institucijami v mreži, z upravnimi enotami, z davčnimi službami, registrskimi sodišči in drugimi institucijami);
- vzpostavitev informacijskih centrov »vse na enem mestu« (brezplačne informacije, storitve pri ustanavljanju, preoblikovanju in drugih spremembah podjetja);
- vzpostavitev kadrovsko-informacijskih centrov (povečan pretok informacij o ponudbi in povpraševanju po delu).

C) Strokovna podpora razvoju podjetništva ter malih in srednjih podjetij

Čeprav je v Sloveniji veliko število ljudi in institucij, ki se ukvarjajo s pospeševanjem podjetništva, podjetniki še vedno nimajo prave strokovne podpore. Ne le pri nas, tudi v EU ugotavljajo, da so podpirne storitve sorazmerno drage (če niso v okviru subvencioniranega sistema) in pogosto premalo prilagojene potrebam malih in srednjih podjetij. Hkrati je podpirna mreža premalo prepoznavna in potencialni uporabniki dejansko ne vedo, kje dobiti potrebne nasvete in informacije.

V preteklosti sta Ministrstvo za malo gospodarstvo in turizem in Zavod RS za zaposlovanje preko Pospeševalnega centra za malo gospodarstvo in turizem zagotavljala subvencioniranje strokovne pomoči na podlagi javnih razpisov. Slabost tega sistema so predvsem: negotovost, ki jo sistem javnih razpisov prinaša (objavljen enkrat ali nekajkrat letno, vezano na proračunske možnosti in dinamiko financiranja), kratkotrajnost (omejeno število dni v mesecu), pri določenih storitvah tudi limitirana cena storitve (npr. spodbujanje samozaposlovanja) itd.

Glavne ovire na tem področju so predvsem:

- pomanjkanje (brezplačnih ali cenejših) ustreznih oblik svetovanja pri ustanavljanju malih in srednjih podjetij,
- previsoke cene pri zagotavljanju strokovne pomoči za izdelavo poslovnih načrtov,
- strokovna pomoč, ki jo ponujajo različni svetovalci, je dostikrat neustrezna in ne upošteva specifičnosti poslovanja malih in srednjih podjetij,
- pomanjkanje podjetnikom prilagojenih in cenovno dostopnih programov usposabljanja in izobraževanja,
- pomanjkanje možnosti za pridobivanje delovnih izkušenj mladih potencialnih podjetnikov preko mentorskih podjetij,
- nizka stopnja poslovne pismenosti med podjetniki na področju mednarodnega poslovanja.

Tuje rešitve

EU namenja veliko pozornost spodbujanju konkurenčnosti evropske industrije, npr. investicije v znanje, industrijsko kooperacijo ter krepitev sodelovanja s tretjimi državami. Akcije za izboljšanje konkurenčnosti se nanašajo na inovacije, tehnologijo, zaposlovanje in usposabljanje, strukturno prilagajanje, kooperacijo in poenostavitev administracije.

Glavni instrumenti držav članic EU s tega področja so osredotočeni na:

- strokovno svetovanje,
- usposabljanje in druge oblike prenosa znanja in izkušenj,
- spodbujanje sodelovanja med malimi in srednjimi podjetji, raziskovalnimi organizacijami in velikimi podjetji,
- spodbujanje raziskovalnega dela in inovativnosti.

Predlagane aktivnosti za izboljšanje stanja:

Avtorji Antibirokratskega programa predlagajo za to področje predvsem:

- preučitev možnosti za subvencioniranje izdelave poslovnih načrtov (sektor za mala in srednja podjetja na Ministrstvu za gospodarstvo ter PCMG);
- usposabljanja mladih v tujini (učenje tujih organizacijskih sistemov, pravne rabe tujega poslovnega jezika, seznanitev s poslovno kulturo v drugih državah, vzpostavitev osebnih stikov za prihodnje poslovno sodelovanje);
- finančno in strokovno podporo projektu usposabljanja mladih preko javnih razpisov dodiplomskega študija podjetništva (bivše Ministrstvo za malo gospodarstvo in turizem);
- preučitev možnosti za spodbujanje (samo)zaposlovanja mladih potencialnih podjetnikov ter možnosti za izobraževanje v tujini, večja vlaganja v podobne programe, kot jih imajo v EU.

D) Zagotavljanje primernih lokacij za razvoj malih in srednjih podjetij - podjetniške in obrtne cone, razvojni parki

Veliko oviro za razvoj podjetništva predstavlja pomanjkanje primernih lokacij in poslovnih prostorov, cena zemljišč ter trajanje in cena postopkov za spremembo namembnosti zemljišč. Zaradi pomanjkanja planiranih, urejenih, komunalno opremljenih poslovnih in stanovanjskih lokacij imamo v Sloveniji opravka z dragimi zemljišči, komunalno opremo in gradnjo. Poudariti pa je treba, da smo tudi precej počasni pri uveljavljanju sodobnih metod (leasinga) ter neučinkoviti pri zagotavljanju dolgoročnih posojil (gradnja, adaptacije).

Glavne ovire na področju zagotavljanja lokacij so:

- premalo primernih lokacij za nove dejavnosti (začrtanih v urbanističnih planih, ovrednotenih, komunalno opremljenih), nerešene dileme uporabe razpoložljivega prostora med kmetijsko in drugo poslovno izrabo zemljišč,
- previsoke vrednosti nepremičnin (gradbenih zemljišč in poslovnih prostorov),
- dolgotrajni, komplicirani in dragi postopki za spremembe namembnosti zemljišč,
- dolgotrajni, komplicirani in dragi postopki pridobivanja lokacijske in gradbene dokumentacije,
- pomanjkanje lokacij za mala in srednja podjetja,
- pomanjkanje primernih poslovnih prostorov za najem.

Tuji viri

V EU se ne ukvarjajo več izrazito s problemi prostorske politike in dostopa do poslovnih lokacij. Bistvena prednost EU je v akumuliranih nepremičninah, v podjetnikih, ki se ukvarjajo z razvojem in prodajo poslovnih in stanovanjskih kompleksov, v urejeni infrastrukturi, ki je vodila k obratovanju poslovnih con, k nižjim stroškom komunalne infrastrukture in podobno.

Predlog ukrepov in aktivnosti za izboljšanje stanja:

Avtorji Antibirokratskega programa predlagajo na področju zagotavljanja primernih lokacij naslednje:

- preučitev politike lokacij za povečanje učinkovitosti,
- znižanje stroškov gradnje in s tem v zvezi spodbujanje investitorjev k povečanju ponudbe prostorov za najem,
- za načrtno izgradnjo in razvoj poslovnih con ter cenejše oblike gradnje v poslovnih conah,
- nastajanje podjetniških inkubatorjev,
- večje število lokalnih podjetniških centrov,
- nadaljnje oblikovanje podjetniških in obrtnih con, ki bi predstavljale nove možnosti za najem in odkup primernih lokacij.

E) Spodbujanje različnih oblik poslovnega sodelovanja in povezovanja znotraj sektorja malih in srednjih podjetij ter z velikimi podjetji

Slovenska mala in srednja podjetja so že po tradiciji raje samostojna kot pripravljena na poslovno sodelovanje in povezovanje med seboj, pa tudi z večjimi podjetji. Izzivi in tudi nevarnosti skupnega evropskega gospodarskega prostora ter večja konkurenca silijo mala in srednja podjetja k povezovanju, zmanjšanju rizika in stroškov, skupnem razvoju, internacionalizaciji, doseganju poslovne odličnosti in zagotavljanju trajnostnega razvoja.

Ključne ovire v sektorju malih in srednjih podjetij so:

- nefleksibilnost pri organiziranju za skupne naloge – mrežno povezovanje podjetij, partnerstva, skupne naložbe,
- slaba povezava med obrtjo, podjetništvom in velikimi sistemi,
- nastajanje monopolnih jeder velikih sistemov, ki zapirajo konkurenčni prostor enotam malega gospodarstva.

Tuji vzori:

Evropska unija spodbuja vse oblike poslovnega sodelovanja in povezovanja malih in srednjih podjetij med seboj in z večjimi organizacijami za različne naložbe (npr. skupne naložbe, skupna podjetja).

Predlog ukrepov in aktivnosti za izboljšanje stanja:

Avtorji Antibirokratskega programa predlagajo na področju spodbujanja poslovnega sodelovanja in povezovanja znotraj sektorja malih in srednjih podjetij ter med njimi in velikimi podjetji zlasti naslednje aktivnosti:

- preučitev tujih vzorov (»dobre prakse«) pri spodbujanju poslovnega sodelovanja in povezovanja na primerih iz Evropske unije ter preučitev sistema strokovnih in finančnih spodbud za te namene,
- spodbujanje mrežnega povezovanja malih in srednjih podjetij, kjer bi lahko kot promotor delovali Gospodarska zbornica Slovenije, Obrtna zbornica Slovenije ter regionalni in lokalni podjetniški centri,
- spodbujanje nastajanja podjetniških grozdov in drugih oblik povezovanja med malimi, srednjimi in velikimi podjetji preko različnih programov, financiranih iz javnih sredstev.

F) Zagotavljanje ugodnih finančnih virov za potrebe enot malega gospodarstva

Financiranje poslovanja in zlasti zagona malih in srednjih podjetij je neustrezno urejeno tudi v nekaterih najrazvitejših gospodarstvih z razvitim finančnim trgom in pestro ponudbo finančnih oblik za mala in srednja podjetja (še zlasti za rizične faze razvoja podjetja).

V Sloveniji smo izboljšanju finančnega okolja in zagotavljanju ugodnih finančnih virov v preteklih nekaj letih namenili veliko pozornosti (npr. finančna disciplina, garancijske sheme, mikrokrediti, Sklad RS za malo gospodarstvo). Ob tem pa ne moremo mimo dejstva, da finančnih sredstev za zagon malih podjetij praktično ni (ali pa so zelo skromna), kar pomeni veliko oviro pri nastajanju novih malih podjetij.

Med pglavitnimi ovirami za hitrejše nastajanje novih in razvoj delujočih malih in srednjih podjetij bi lahko posebej poudarili:

- nenaklonjenost poslovnih bank do financiranja projektov novih podjetij,
- pomanjkanje dolgoročnih sredstev za naložbe,
- sorazmerno komplicirani postopki za pridobitev posojil,
- premalo (in neustrezne) različnih oblik financiranja za zagotavljanje zagonskega kapitala in obratnih sredstev,
- premalo subvencij (iz javnih virov) za začetnike, zahtevni in zapleteni dostopi do subvencij,
- premalo novih sistemskih oblik državne podpore pri financiranju razvoja malega gospodarstva na republiškem in lokalnih nivojih,
- premalo mikrokreditov,
- slaba osveščenost podjetnikov o možnostih lastniškega financiranja in majhna naklonjenost podjetnikov tej obliki financiranja,
- nepreglednost finančnih spodbud za podjetnike, ki jih ponujajo različna ministrstva v okviru različnih shem,
- ni celovitega pregleda (po področjih) vseh razpoložljivih sredstev v Sloveniji za malo gospodarstvo,
- zagotavljanje (brezplačnih) informacij in zlasti kakovostnih nasvetov o možnostih in postopkih za financiranje iz državnih podpornih programov in drugih finančnih instrumentov, ki so na voljo v Sloveniji,
- ni povratnih informacij o rezultatih izvedenih finančnih pomoči.

Tuje rešitve

Financiranje ustanavljanja in določene faze rasti podjetja so pomembna ovira, s katero se soočajo tudi podjetja v EU. Mala podjetja so dolgoročno omejena v načrtovani rasti predvsem zaradi pomanjkanja primernih dolgoročnih finančnih sredstev, nato pa stroškov financiranja. V EU za izboljšanje stanja uvajajo:

- »poslovne angele«, privatni investitorji – posamezniki, ki so pripravljeni dolgoročno vlagati v obetavna mala in srednja podjetja,
- sklade tveganega kapitala (javni in privatni),
- odpiranje možnosti dostopa do trga vrednostnih papirjev tudi za mala in srednja podjetja.

Predlog ukrepov in aktivnosti za izboljšanje stanja:

Avtorji Antibirokratskega programa predlagajo:

- preučiti možnosti za uveljavitev novih modelov ali izboljšati modele posojil in vzajemnih garancij kot pomoč podjetnikom, ki sami težko zagotovijo potrebna jamstva;
- okrepiti vlog Sklada za razvoj malega gospodarstva in regionalnih garancijskih skladov;
- aktivno navezovanje stikov s predstavniki bank z namenom seznanjanja s problematiko financiranja malih in srednjih podjetij;
- pripraviti pregled lokalnih finančnih virov sredstev za malo gospodarstvo ter preučiti njihovo institucionalno strukturo, izkušnje s poslovanjem in razviti transparenten model lokalnih oblik financiranja;
- izdelati pregleden seznam vseh državnih in lokalnih finančnih virov, ki so na voljo za mala in srednja podjetja;

- organiziranje različnih svetovanj, posvetov, usposabljanj za uvajanje različnih oblik financiranja za mala in srednja podjetja;
- vzpostaviti ukrepe s področja finančnega okolja, kot so zapisani v Strategiji razvoja malega gospodarstva v Sloveniji, v luči usklajenosti in primerljivosti strategije z razvojnimi dokumenti;
- preučiti možnosti hitrejšega razvoja rizičnih skladov za potrebe malih in srednjih podjetij v Sloveniji;
- uvedba pilotskih projektov v pospeševalni mreži: povezovanje podjetnikov in zasebnih investorjev preko računalniške baze (na univerzi ali tehnoloških parkih);
- ažurno spremljanje porabljenih sredstev;
- zagotoviti informiranje in nasvete za financiranje podjetniških projektov malih in srednjih podjetij pri organizaciji (LPC, RPC), kjer podjetniki pridobivajo informacije, potrebne za poslovanje;
- priprava vodiča za mala in srednja podjetja za pridobivanje finančnih sredstev v današnjem slovenskem finančnem okolju;
- oblikovanje in promocija informacij in komunikacij preko Interneta;
- izvajanje nadzora nad projekti, ki so bili deležni finančne pomoči.

7.2. Spodbude lokalne skupnosti

7.2.1. Cilji sistema spodbud lokalne skupnosti

Mestna občina Maribor bo z uvajanjem sistema spodbud za hitrejši razvoj malih in srednjih podjetij na svojem območju zasledovala naslednje:

a.) globalne cilje:

- hitrejši in stabilnejši razvoj gospodarstva na območju občine s poudarkom na razvoju sektorja malih in srednjih podjetij,
- hitrejše odpiranje delovnih mest,
- izboljšanje izkoriščanja človeških in materialnih resursov, ki so na razpolago na območju.

b.) operativne cilje:

- spodbuditi hitrejše nastajanje in razvoj malih in srednjih podjetij, zlasti v sektorjih z visoko dodano vrednostjo,
- spodbuditi in podpreti prenos znanja iz Univerze in drugih razvojnih organizacij v poslovni sektor,
- povečanje deleža hitro rastočih malih in srednjih podjetij,
- povečanje udeležbe malih in srednjih podjetij v izvozu regije in države,
- zmanjšanje/odprava ovir za nastajanje in razvoj malih in srednjih podjetij, ki so v pristojnosti Mestne občine Maribor,
- izboljšanje obveščenosti potencialnih podjetnikov ter obstoječih malih in srednjih podjetij o možnostih za nastajanje in razvoj malih in srednjih podjetij in o sistemu spodbud, ki je/bo na razpolago v območju iz različnih virov,
- zagotovitev sistematične in usklajene pomoči pri ustanavljanju in razvoju malih in srednjih podjetij, zlasti iz perspektivnih ciljnih skupin, na svojem območju,
- vzpostavitev sistema spremljanja in ocenjevanja rezultatov sistema spodbud in vloženih sredstev.

Obenem se s pripravo in uvajanjem sistema spodbud za razvoj malih in srednjih podjetij Mestna občina Maribor vključuje v pripravo sektorskih razvojnih spodbud za območje občine (in regije), ki bodo eden od elementov državnih spodbud za spodbujanje skladnega regionalnega razvoja.

7.2.2. Ciljne skupine

Sistem ukrepov za spodbujanje hitrejšega razvoja malih in srednjih podjetij bo osredotočen zlasti na naslednje ciljne skupine malih in srednjih podjetij in skupine prebivalstva:

a.) *Ciljne skupine podjetij (obstoječa podjetja):*

- hitro rastoča mikro, mala in srednja podjetja, zlasti v sektorjih z visoko dodano vrednostjo,
- mikro, mala in srednja podjetja s potencialnimi možnostmi za hiter razvoj,
- podjetja, ki povečujejo prodajo na tujih trgih (ali vstopajo na tuje trge),
- podjetja, ki so pripravljena (sposobna) za joint-venture aranžmaje z domačimi in tujimi partnerji,
- domači in tuji joint-venture partnerji, ki sklepajo aranžmaje z lokalnimi podjetji,
- podjetja, ki se povezujejo v poslovno-proizvodne verige in razvijajo druge oblike kooperacije za povečanje učinkovitosti poslovanja in učinkovitejše nastope na domačih in zlasti tujih trgih.

b.) *Ciljne skupine prebivalstva (potencialna nova podjetja):*

- (mladi) strokovnjaki (raziskovalni projekti Univerze, drugih raziskovalnih in razvojnih organizacij ter podjetij – za spin-offs),
- brezposelno prebivalstvo, zlasti mladi s končanim izobraževalnim procesom (od V. stopnje dalje).

7.2.3. Predlog sistema ukrepov lokalne skupnosti za spodbujanje nastajanja in razvoja malih in srednjih podjetij izbranih ciljnih skupin

Med ukrepe lokalne skupnosti uvrščamo vrsto aktivnosti, ki naj spodbudijo in podprejo hitrejši razvoj podjetništva. Mnoge med njimi je treba izvesti tako na nacionalni kot na lokalni ravni. V nadaljevanju navajamo najpomembnejše.

Osveščanje za hitrejši razvoj podjetništva

Cilji:

- povečanje osveščenosti o nujnosti podpiranja razvoja malih in srednjih podjetij v organizacijah in službah, ki naj bi sodelovale pri izvajanju ukrepov,
- povečanje osveščenosti o vlogi malih in srednjih podjetij v širši javnosti.

Predlog ukrepov:

- priprava programa ukrepov za spodbujanje razvoja malih in srednjih podjetij na lokalni ravni, seznanitev vseh ključnih ljudi s programom, oblikovanje partnerstva za uvajanje in izvajanje,
- usposabljanje ključnih uslužbencev lokalne uprave, UE in drugih državnih služb na lokalni ravni ter delavcev organizacij z javnimi pooblastili,
- program promocije malih in srednjih podjetij in sistema spodbujanja razvoja malih in srednjih podjetij (skupaj z lokalnimi mediji),

- uvedba tekmovanja »podjetnik leta« v lokalni skupnosti – nagrada (GZS in OZS).

Obveščanje – prva faza Antibirokratskega programa na lokalni ravni

Cilji:

- povečanje obveščenosti podjetnikov o postopkih in institucijah, ki so vključene v izvajanje različnih postopkov pri ustanavljanju in poslovanju podjetij,
- izboljšanje obveščenosti delujočih malih in srednjih podjetij za hitrejši razvoj,
- izboljšanje obveščenosti prebivalstva - potencialnih podjetnikov za hitrejše nastajanje malih in srednjih podjetij,
- povečanje obveščenosti zaposlenih v upravnih in drugih organizacijah, ki so vključene v izvajanje različnih postopkov pri ustanavljanju in poslovanju podjetij.

Predlog ukrepov: »One-stop-advice-shop« v Mariboru:

Zakonodaja in predpisi so seveda v pristožnosti državnega zbora, vlade in ministrstev, vendar pa je Konferenca²⁸ pokazala, da je mogoče z umno organizacijo obveščanja in napotkov zmanjšati birokratske ovire ali pa vsaj bistveno skrajšati poti in čas, ki ga podjetniki zanje porabijo.

Predlagan »One-stop-advice-shop« naj bi zagotavljal:

- informiranje in napotke za izvedbo vseh postopkov v zvezi z nastajanjem novih podjetij in širitvijo poslovanja že delujočih,
- informacije (pisne, elektronski mediji) o pogojih in postopkih za začetek/širitev dejavnosti, finančnih in drugih razpoložljivih spodbudah (iz različnih virov) za različne dejavnosti, različne tipe podjetij in različne namene, z nazivi organizacij, kontaktnimi osebami, dostopom do ustreznih baz podatkov,
- svetovanje pri izvedbi postopkov za ustanovitev podjetij in svetovanje pri upravnih zadevah, vezanih na poslovanje podjetij,
- povezovanje s podobnimi »servisi« v regiji, drugih regijah, tujini.

Finančne spodbude

Cilji:

- podpora nastajanju perspektivnih malih in srednjih podjetij,
- spodbujanje samozaposlovanja perspektivnih ciljnih skupin v malih in srednjih podjetjih,
- spodbujanje naložb v delujočih malih in srednjih podjetjih.

Predlog ukrepov:

- mikrokrediti (za nastajanje novih podjetij),
- ustanovitev poslovne pisarne društva »poslovnih angelov«,
- sofinanciranje državnih spodbud za nastajanje in razvoj perspektivnih podjetij,
- sofinanciranje spodbud iz programov EU,
- Garancijska shema.

Prostorska politika

Cilji:

- zagotovitev prostorov za nastajanje perspektivnih malih in srednjih podjetij,
- zagotovitev prostorskih možnosti za širitev perspektivnih dejavnosti (dolgoročni cilj).

²⁸ glej opombo št.27

Predlagani ukrepi:

- mali razvojni centri (za študente in mlade raziskovalce Univerze v Mariboru),
- prenova prostorske politike mesta (dolgoročni ukrep),
- sklad za odkup in komunalno opremljanje lokacij za perspektivna mala in srednja podjetja (dolgoročnejši ukrep).

Obstoječe in načrtovane spodbude za razvoj malih in srednjih podjetij v Mestni občini Maribor v letu 2001

Mestna občina Maribor že sodeluje pri projektih, ki so namenjeni pospeševanju razvoja gospodarstva v mestu in regiji, in sicer: Sklad za razvoj in usposabljanje človeških virov, Regijski sklad dela in Garancijska shema. O poteku in programih teh projektov je redno obveščen in o njih razpravlja Konzorcij za razvojne naloge Podravja. Preverjanje rezultatov omenjenih projektov se vrši na osnovi štiriletnih pogodb, ki jih je podpisala tudi Mestna občina Maribor kot članica Konzorcija.

V letu 2001 se iz sredstev Oddelka za gospodarske dejavnosti vrši subvencioniranje samozaposlovanja ter subvencioniranje realnih obrestnih mer za dolgoročne kredite podjetnikom in podjetjem, ki so se v preteklosti prijavi na skupni razpis Mestne občine Maribor in izbrane banke. Letno se sofinancira tudi ažuriranje baze patentne in trade-mark literature v Univerzitetni knjižnici Maribor.

Na podlagi sklepa Mestnega sveta so bili brez razpisa oddani poslovni prostori za razvoj malih razvojnih centrov Univerzi v Mariboru. Le-ta pogodbe ni podpisala (razlog: premajhno zanimanje študentov) in prostorov tudi ni prevzela.

V letu 2001 je možno na osnovi ugotovitev projekta pričeti z izvajanjem naslednjih aktivnosti, ki ne zahtevajo dodatnega proračunskega financiranja, in sicer:

1. »One-stop-advice shop«

Po dogovoru ob pripravi proračuna za leto 2001 celotne aktivnosti za pripravo in izvedbo te dejavnosti vodi Mariborska razvojna agencija²⁹ v okviru svojih rednih dejavnosti. Predvidevamo, da bi bilo potrebno vzpostaviti vsaj naslednje baze podatkov: zakonodaja, poslovni prostori in zemljišča za gradnjo poslovnih prostorov, finančna sredstva, statistika itd. Pri razvoju informacijske baze je nujno sodelovanje med lokalnimi skupnostmi, ki jih pokriva UE Maribor in pristojnimi ministrstvi.

2. Mikrokrediti za začetnike

V letu 2001 bomo poskusno začeli s pilotskim projektom mikrokreditov za podjetnike začetnike, ki na osnovi javnega razpisa pridobijo sredstva za subvencioniranje samozaposlitve. Na podlagi preteklih izkušenj, razgovorov s prejemniki subvencij in prejemnikov drugih možnih oblik pomoči je Oddelek za gospodarske dejavnosti Mestne občine Maribor ugotovil:

- kar nekaj prejemnikov bi na začetku poslovanja potrebovalo kredite manjše vrednosti,

²⁹ Mestni svet se bo s poročilom o delu MRA v letu 2000 in programom dela MRA v letu 2001 seznanil po sprejemu na Svetu zavoda MRA.

- takšne kredite ne morejo pridobiti, saj kot začetniki ponavadi nimajo ustreznih garancij za zavarovanje kredita.

Predlog za sodelovanje pri realizaciji teh mikrokreditov je bil poslan vsem bankam skupaj s povabilom k sodelovanju v Garancijski shemi Podravja. Zaenkrat je to pilotski projekt kot dopolnilna dejavnost h Garancijski shemi (kot je to urejeno tudi drugod v Sloveniji).

3. Poslovni angeli – podjetniški način lastniškega financiranja podjetniških projektov

V Sloveniji se je nedavno (konec leta 2000 in v začetku leta 2001, okrogle mize, revija Podjetnik, časnik Finance itd.) pojavila iniciativa za razvoj koncepta individualnega lastniškega financiranja projektov malih in srednjih podjetij. Shema je pokazala spodbudne rezultate v ZDA, v Evropi pa zlasti v anglosaksonskih državah. Individualne financerje imenujejo »poslovni angeli« (Business Angels). V Sloveniji se pripravlja ustanovitev Kluba poslovnih angelov, ki bo zbiral in posredoval podatke med ponudniki in povpraševalci po lastniškem kapitalu, t.j. med investitorji in podjetniki. Klub ne bo deloval kot finančni posrednik in ne bo nosil nikakršne materialne ali moralne odgovornosti za morebitne neuspehe projektov, za katere so bili stiki navezani s pomočjo kluba. V kolikor bo Klub v Sloveniji ustanovljen, nameravamo tudi v Mariboru pristopiti k ustanovitvi območne pisarne kluba (skupaj s PCMG, GZS in OZS).